

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

7 වැනි පරිච්ඡේදය

7.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සිය දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය ඉහළ යමින් පැවති උද්ධමනාත්මක පීඩන මැඩ පැවැත්වීම සඳහා 2007 වසර තුළ දී තවදුරටත් ශක්තිමත් කළේය. ආර්ථිකයේ වර්ධනීය තත්ත්වය මත ඇති විය හැකි අයහපත් බලපෑම් අවම වන පරිදි ඉල්ලුම් පීඩන සමනය කළ යුතු වූ හෙයින්, 2007 වසර තුළ මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම අභියෝගාත්මක කාර්යයක් විය. වසර මුල දී මහ බැංකුව විසින් සිය මුදල් ප්‍රතිපත්ති ඉලක්ක නිවේදනය කරන ලද අතර, ඒවා ළඟා කර ගැනීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති ක්‍රමෝපායයන් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. 2007 වසර ආරම්භයේ දී, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සිය ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික එනම්, ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතික පදනම් අංක 50 කින් තවදුරටත් ඉහළ නංවන ලදී. කෙසේ වුවද, ඉලක්කවල ප්‍රමාණාත්මක ස්වභාවය සලකා, අනුගමනය කරන ලද ප්‍රධාන උපාය මාර්ගය වූයේ වාණිජ බැංකුවල ණය මැවීමේ හැකියාව සීමාකිරීම පිණිස මහ බැංකුවේ ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම යටතේ ණය පහසුකම් ලබා ගැනීමට ඇති ඉඩකඩ සීමාකරන අතර ම, බැංකු ක්‍රමයේ පැවති අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව ඉවත් කිරීම පිණිස දැඩි ලෙස විවිධ වෙළෙඳපොළ කටයුතුවල නිරත වීමයි. මීට අමතරව, තිරසාර නොවන ණය ප්‍රසාරණය තුළින් ඇතිවිය හැකි අවදානම්වලින් බැංකු ආරක්ෂා කරනු පිණිස 2006 දී පනවන ලද විවිධ විචක්ෂණශීලී ක්‍රියාමාර්ග අඛණ්ඩව පවත්වා ගන්නා අතරම බැංකු විසින් අධික ලෙස ණය ලබාදීම අධෛර්යමත් කිරීම සඳහා ශිෂ්ට ප්‍රයෝග ද උපයෝගී කරගන්නා ලදී.

වසර තුළ දී සංවිත මුදල් ඉලක්කගත මට්ටමේ පවත්වා ගැනීම සඳහා මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග ඉහලින් වූ අතර, ඒ තුළින් ආර්ථිකය වෙත නිකුත් කරනු ලබන නව මුදල් ප්‍රමාණය මනා ලෙස පාලනය කිරීමට හැකිවිය. 2007 වසර තුළ දී සාපේක්ෂ වශයෙන් ඉහළ

මූර්ත ආර්ථික වර්ධනයක් සහ උද්ධමනයක් පැවතිය ද, පසුගිය වසර 5 ක කාලය තුළ වාර්තා වූ වඩාත්ම සීමාකාරී සංචිත මුදල් වර්ධනය (සියයට 10.2) අත්කර ගැනීමට මහ බැංකුව සමත්විය. දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්තියට ප්‍රතිචාර දක්වමින් කෙටිකාලීන සහ දිගුකාලීන පොලී අනුපාතික ඉහළ ගිය අතර, එමගින් ණය සඳහා වන ඉල්ලුම තව දුරටත් ප්‍රසාරණය වීම අධෝරක්ත විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි වර්ධනය අඩු වුව ද, එය මුදල් වැඩසටහන තුළ අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා ඉහළින් පැවතිණ. වර්ෂය තුළ දී, පෞද්ගලික අංශය වෙත සපයනු ලබන ණය වර්ධනය අඩු වීම තුළින් සාමාන්‍ය කාල පමාවක් සහිතව පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි වර්ධනය පහළ යාමේ ප්‍රවණතාව මනාව පැහැදිලි විය. කෙසේ වුවද, රාජ්‍ය අංශය වෙත සපයන ලද ණය අපේක්ෂිත පරිදි අඩු නොවීය. මහ බැංකුව විසින් අනුගමනය කරන ලද දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරයේ පූර්ණ බලපෑම තුළින් 2008 හා ඉන් ඉදිරි කාලය තුළ යහපත් ප්‍රතිඵල ගෙන දෙනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය.

වෙනත් විවිධ සාධකවල බලපෑම හේතුවෙන් උද්ධමනය ඉහළ මට්ටමක පැවතිය ද, ඉල්ලුම් පීඩන තුළින් ඉස්මතු වූ උද්ධමනය මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග තුළින් පැහැදිලි ලෙසම පාලනය කරන ලදී. මහ බැංකුවේ ඉල්ලුම් කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්ති 2007 පළමු භාගය තුළ දී උද්ධමනය පහත හෙළීම සඳහා හේතු විය. කෙසේ වුව ද, බනිජ තෙල් සහ වෙනත් භාණ්ඩ ගණනාවක ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් ශීඝ්‍ර ලෙස ඉහළ යාම හේතුවෙන් භාණ්ඩ හා සේවා ගණනාවක දේශීය මිල ගණන් සංශෝධනය කිරීමට සිදුවිය. ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් ඉහළ යෑමේ බලපෑම තුළින් දේශීය මිල ගණන් එක්වරක දී ඉහළ ගිය ද, එමගින් උද්ධමනාත්මක වූ බැංකු අංශයේ ණය ගැනීම් තුළින් රජයට එම භාණ්ඩ සඳහා සහනාධාර දීමේ අවශ්‍යතාවක් මතු නොවන හෙයින් අනාගතයේ උද්ධමනය පාලනය කිරීම මත යහපත් බලපෑමක් ඇති කෙරෙනු ඇත. අතීතයේ දී සහනාධාර උපකාරයෙන් මැඩපවත්වාගෙන සිටි උද්ධමනාත්මක පීඩන සහනාධාර ඉවත් කිරීමත් සමගම නිදහස් වී ඇති අතර, එය අනාගත උද්ධමනාත්මක පීඩන සමනය කිරීමට උපකාරී වනු ඇත.

මුදල් ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය වර්ධනය කිරීම සහ එහි විනිවිදභාවය තහවුරු කිරීම සඳහා 2007 වසර තුළ දී මහ බැංකුව ක්‍රියාමාර්ග ගණනාවක් අනුගමනය කළේය. මහ බැංකුවේ මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව, මුදල් වැඩසටහන, මුදල් ප්‍රතිපත්ති තීරණ සහ මුදල් ප්‍රතිපත්ති මෙහෙයුම් කටයුතු පිළිබඳව තොරතුරු අඛණ්ඩව ලබාදීම තුළින් මහජනතාවගේ සහ වෙළෙඳපොළ සහභාගිවන්නන්ගේ දැනුවත් භාවය වර්ධනය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව අඛණ්ඩව ක්‍රියා

කළේය. මහජනතාව කල් තියා දැනුවත් කිරීම තුළින් ප්‍රතිපත්තිවල පුරෝකථනය කිරීමේ හැකියාව සහ විනිවිදභාවය වැඩිදියුණු කිරීමේ අරමුණු ඇතිව 2007 ජනවාරි මස දෙවැනි දින මහ බැංකුව "2007 සහ ඉන් ඉදිරි කාලය සඳහා මුදල් හා මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රතිපත්ති පෙර දැක්ම" ප්‍රකාශයට පත්කළේය. එමෙන්ම, නියමිත සහ අවස්ථානුකූල පරිදි පුවත්පත් නිවේදන සහ වාර්තා නිකුත් කිරීම මෙන්ම දීපව්‍යාප්ත සම්මන්ත්‍රණ පැවැත්වීම තුළින් සන්නිවේදන උපාය මාර්ග දියුණු කරන ලද අතර, එමගින් මහ බැංකුවේ විනිවිදභාවය තවදුරටත් වර්ධනය වීම තහවුරු කරන ලදී. මහ බැංකුවේ මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග ස්වාධීනව විචරණය කිරීම සහ සුදුසු නිර්දේශ මහ බැංකුවේ අවධානයට යොමු කරවීම සඳහා, විද්වතුන් සහ පෞද්ගලික අංශයේ විවිධ පාර්ශ්වකරුවන්ගෙන් සමන්විත මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපදේශක කමිටුවක් ද (Monetary Policy Consultative Committee) පිහිටුවන ලදී.

7.2 මුදල් ප්‍රතිපත්තිය

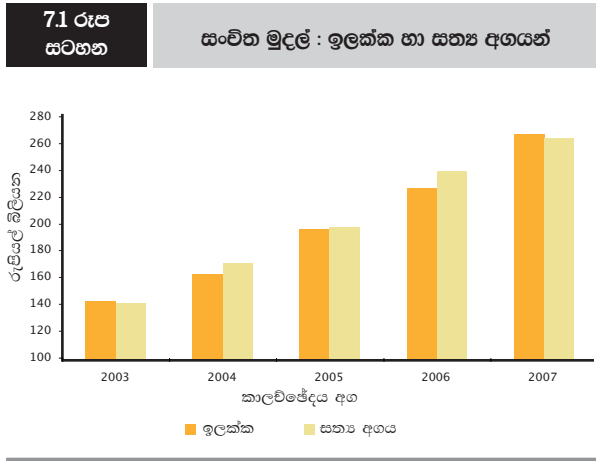
2007 සහ ඉදිරි කාලය සඳහා මුදල් හා මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රතිපත්ති පෙර දැක්ම තුළින් මහ බැංකුව සිය මුදල් ප්‍රතිපත්ති අරමුණු, උපායමාර්ග සහ ඉලක්ක නිවේදනය කළේය. 2007 වසර සඳහා මුදල් ඉලක්ක සකස් කිරීමේ දී, 2007 වසරේ දී අපේක්ෂිත සාර්ව ආර්ථික වර්ධනයන්ට අමතරව, 2006 වසරේ දී පැවති ඉහළ මුදල් ප්‍රසාරණය ද සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී. ඒ අනුව, වසර සඳහා දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ඉලක්ක නියම කරන ලද අතර, එම ඉලක්ක ළඟා කර ගැනීම සඳහා ශක්තිමත් ක්‍රියාමාර්ග ද අනුගමනය කරන ලදී.

පාවෙන විනිමය අනුපාත ක්‍රමයක් යටතේ මුදල් සමස්ත ඉලක්ක කිරීමේ රාමුව තුළ මහ බැංකුව සිය මුදල් ප්‍රතිපත්ති මෙහෙයුම් කටයුතු සිදුකළේය. මෙම මුදල් සමස්ත ඉලක්ක කිරීමේ රාමුව තුළ, සංචිත මුදල් (අධි බලැති මුදල්) මෙහෙයුම් ඉලක්කය ලෙස ද, ඒකාබද්ධ පුළුල් මුදල් සැපයුම අතරමැදි ඉලක්කය ලෙස ද භාවිතා කරන ලදී. ණය ප්‍රසාරණය සීමා කිරීම සහ ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීම සඳහා මහ බැංකුවේ ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම ලබාගැනීම මත සීමා පනවන ලද අතර, දැඩි ලෙස විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය සියයට 10 මට්ටමේ පවත්වා ගනු ලැබූ අතර, බැංකු පොලී අනුපාතිකය සියයට 15 මට්ටමේ නොවෙනස්ව පවත්වා ගන්නා ලදී.

සාපේක්ෂ වශයෙන් ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් සහ උද්ධමනයක් පැවතිය ද, 2002 වසරේ සිට පැවති වාර්ෂික සංචිත මුදල් වර්ධන අනුපාතික සමග සසඳන විට 2007 වසරේ දී සංචිත මුදල් සියයට 10.2 ක වඩාත් සීමාකාරී වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. 2006 දී සංචිත මුදල් වර්ධනය, ඉලක්කගත මට්ටම වූ සියයට

15.0 හා සසඳන විට සියයට 21.2 ක් විය. එමෙන්ම, 2002-2006 අතර කාලය තුළ සංචිත මුදල්හි සාමාන්‍ය වර්ධනය සියයට 16.4 ක් විය. එබැවින්, 2007 වසරේ දී ඉතාම අඩු සංචිත මුදල් වර්ධනයක් පවත්වා ගැනීම, ආර්ථිකයේ ඉල්ලුමෙන් ඇදුණු උද්ධමන පීඩන අඩුකරලීම සම්බන්ධයෙන් ගත් කල දිරිගන්වන සුළු වේ. කෙසේ වුවද, සංචිත මුදල් වර්ධනය මන්දගාමී වීම තුළින් උද්ධමනය කෙරෙහි ඇතිවන යහපත් බලපෑම සම්පූර්ණ වශයෙන් ඇතිවනු ඇත්තේ යම් කාල පරාසයකින් පසුවය.

ඉහළ මුදල් ප්‍රසාරණය අඩුකරලීම තුළින් ඉල්ලුමෙන් ඇදුණු උද්ධමනය පාලනය කිරීම සඳහා 2007 වසරේ දී මහ බැංකුව සිය මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය තවදුරටත් දැඩි කළේය. 2004-2006 කාලය තුළ පදනම් අංක 300කින් ඉහළ නංවන ලද ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික 2007 පෙබරවාරි මස දී තවදුරටත් පදනම් අංක 50කින් ඉහළ නංවන ලදී. ඒ අනුව, ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් අනුපාතිකය සහ ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය පිළිවෙළින්, සියයට 10.50 සහ සියයට 12.00 දක්වා ඉහළ ගියේය. කෙසේ වුවත්, සංචිත මුදල් ඉලක්කගත මට්ටමේ පවත්වා ගැනීම සඳහා මහ බැංකුවේ ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම යටතේ ණය ලබාගැනීම මත සීමා පනවනලද අතර, විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු දැඩි ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳව වැඩි අවධානයක් යොමු කරන ලදී. ඒ අනුව, ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම සපයන ලද්දේ වෙළෙඳපොළෙහි සමස්තයක් වශයෙන් ද්‍රවශීලතා හිඟයක් පැවති විට පමණි. ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම යටතේ අරමුදල් ණයට ගන්නා අතරතුර අන්තර් බැංකු වෙළෙඳපොළෙහි ණය සැපයීම හෝ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතයට එරෙහිව අතිරේක සංචිත ගොඩ නැංවීම හෝ සිදු නොකොට ණය ලබා ගැනීමේ අවසාන විකල්පය ලෙස මෙම පහසුකම භාවිතා කරන මෙන් බැංකුවලට උපදෙස් සපයන ලදී. එමෙන්ම, 2007 ජනවාරි - මාර්තු අතර කාලය තුළ යම් බැංකුවක් විසින් මෙම පහසුකම භාවිතා කළ හැකි වූයේ මසකට උපරිම වශයෙන් තුන් වතාවක් පමණි. අප්‍රේල් හා අගෝස්තු අතර කාලය තුළ එය මසකට සිව්වතාවක් වශයෙන් මඳ වශයෙන් ලිහිල් කරන ලද අතර, වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික ඉහළ යාම සඳහා පැවති පීඩනය අඩු කිරීම සඳහා 2007 අගෝස්තු අවසානයේ දී එම සීමා සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත් කරන ලදී. එසේ වුවද, ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම අධික ලෙස භාවිත කිරීම අධෛර්යවත් කිරීමත් පොලී අනුපාතිකවල උච්චාවචන සීමා කිරීමත් අරමුණු කර ගනිමින් වසරේ අග භාගය වන විට මෙම ප්‍රතිපත්තිය නැවතත් වෙනස් කරන ලදී. මේ අනුව, අඩු පිරිවැයකට මහ බැංකුවෙන් ලබාගත් අරමුදල්වලින් සුරැකුම්පත් කළඹ ගොඩනැගීම සහ එමගින් වාසි ලබාගැනීම වැළැක්වීමේ අරමුණින් 2006 ජුනි මාසයේදී, ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම්වලට තිබූ ප්‍රවේශයන් ඉවත් කරනු ලැබූ

අතර, ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ට ද වාණිජ බැංකුවලට අමතරව මෙම පහසුකම භාවිත කිරීමට අවසර දෙන ලදී. මෙම පහසුකම තුළින් වාණිජ බැංකුවලට හා ප්‍රාථමික වෙළෙඳුන්ට ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය මත අරමුදල් ලබාගැනීමට ඇති අවකාශය එක් ආයතනයකට මසකට සිව්වතාවක් පමණක් වන ලෙස සීමා කරන ලද අතර, සියයට 19 ක් වූ දඩ පොලී අනුපාතිකයක් යටතේ මෙම සීමාව ඉක්මවා අරමුදල් ලබාගැනීමට අවසර දෙන ලදී. එසේ වුවද, මහ බැංකුව විසින් ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම තුළින් අරමුදල් ලබාදීම මහ බැංකු ඇස්තමේන්තු අනුව යම් දිනක ද්‍රවශීලතාවයෙහි යම් හිඟයක් ඇතිනම් ඒ දක්වා පමණක් සිදුකරන ලදී. තවද, මෙම ක්‍රියාමාර්ග වලට අමතරව, අධික ණය ප්‍රසාරණය අධෛර්යවත් කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් ශිෂ්ට ප්‍රයෝග ද උපයෝගී කරගන්නා ලදී.

දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ගවලට ප්‍රතිචාර ලෙස වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික ද සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගිය අතර, මේ හේතුවෙන් ණය ලබාගැනීම වඩාත් වියදම් අධික කටයුත්තක් බවට පත්විය. දෙසැම්බර් මාසයේ සාමාන්‍යය අනුව බලන විට වසර දෙක අතර බර්ත සාමාන්‍ය ඒකීන මුදල් අනුපාතිකය පදනම් අංක 185 කින් ඉහළ නැග ඇති අතර, මෙයින් දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ගවල බලපෑම පිළිබිඹු වේ. මේ අතර බර්ත සාමාන්‍ය තැන්පතු අනුපාතිකය (AWDR) සහ බර්ත සාමාන්‍ය ප්‍රමුඛ ණය දීමේ අනුපාතිකය (AWPR) පිළිවෙළින් පදනම් අංක 271 කින් සහ 276 කින් ඉහළ ගියේය. තවද, තෙමසක කල් පිරීමෙන් යුත් භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ඵලදා අනුපාතිකය පදනම් අංක 854 කින් ඉහළ ගියේය. මෙම වෙනස්වීම් ආර්ථිකයේ ණය සඳහා ඇති ඉල්ලුම පහත දැමීමට හේතු වූ අතර, එය ඉලක්කගත සංචිත මුදල් මට්ටම්වලට අනුකූලව වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව පවත්වා ගැනීමට උපකාරී විය. මේ අනුව 2007 වසර තුළ දී මහ බැංකුවට තම කාර්තුමය සංචිත මුදල් ඉලක්ක ළඟාකර ගැනීමට හැකි විය. අපේක්ෂා කල පරිදි පෞද්ගලික අංශයට ලබාදුන් ණය වර්ධනය

7

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

"මුදල් අවිච්ඡිද්‍යාව" යන යෙදුම සාමාන්‍යයෙන්, නිශ්චිත කාලසීමාවක් තුළ මහ බැංකුව විසින් ආර්ථිකයට නිකුත් කරනු ලබන මුදල් ප්‍රමාණය නිරූපණය කිරීම සඳහා පුළුල් අර්ථයෙන් භාවිතා කෙරේ. කෙසේ වුවද, මෙම යෙදුම මෑත කාලයේ දී විවිධ අර්ථකථන සැපයීම පිණිස ලිහිල් ආකාරයෙන් උපයෝගී කරගනු දක්නට ලැබේ. ඒ අනුව, මුදල් අවිච්ඡිද්‍යාව යන්නට මහ බැංකුව විසින් මුද්‍රණය කරන ලද කාසි සහ නෝට්ටු ප්‍රමාණය, සංසරණයෙහි පවත්නා මුදල් සහ නෝට්ටුවල වෙනස්වීම මෙන්ම මහ බැංකුව විසින් රජය වෙත සපයන ලද ණය ප්‍රමාණය යනාදී විවිධ අර්ථකථන දක්නට ලැබෙන අතර, ඇතැම් වැරදි අර්ථකථන තුළින් මහජනතාව තුළ දිගින් දිගටම ව්‍යාකූලතා හා වැරදි අවබෝධ ඇති වී තිබේ. එහෙයින්, එබඳු වැරදි අවබෝධ දුරු කරලීම පිණිස මෙම ලිපිය තුළින් මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කරනු ලබන මුදල්වල සංයුතිය, මුදල් නිකුත් කිරීමේ දී පදනම් කරගන්නා මූලධර්ම සහ එහි ක්‍රියාවලිය මෙන්ම මෑත වර්ෂවල මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කරන ලද සත්‍ය මුදල් ප්‍රමාණය පිළිබඳ විග්‍රහයක් ඉදිරිපත් කෙරේ.

මහ බැංකුව විසින් ආර්ථිකයට නිකුත් කරනු ලබන මුදල්, "සංචිත", "පදනම්" හෝ "අධි බලැති" මුදල් යනුවෙන් හැඳින්වේ. ඊට හේතුව, සංචිත මුදල් මත පදනම් වී ගුණක ක්‍රියාවලිය හරහා ණය සහ තැන්පතු බිහිකිරීම තුළින් වාණිජ බැංකුවලට තව තවත් මුදල් මැවිය හැකි හෙයිනි. සංචිත මුදල් නිකුත් කිරීමේ වගකීම ඇති එකම අධිකාරිය වන්නේ මහ බැංකුවයි. මහ බැංකුවේ සේප්පු තුළ ටංකනය කරන ලද කාසි සහ මුද්‍රණය කරන ලද නෝට්ටු තොග තිබුණත්, ඒවා මහ ජනතාවගේ අයිතියට පත්වන තුරු "මුදල්" ලෙස නොසැලකේ.

සංචිත මුදල් සමන්විත වන්නේ මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කරනු ලබන කාසි සහ නෝට්ටු, වාණිජ බැංකු සහ රාජ්‍ය නියෝජිතයන් විසින් මහ බැංකුවේ පවත්වා ගනු ලබන තැන්පතුවලිනි. මේවා මහ බැංකුවේ වගකීම් ලෙස මහ බැංකු ශේෂ පත්‍රයේ සඳහන් වේ. ගිණුම්කරණ මූලධර්මවලට අනුව, මෙම වගකීම් මහ බැංකු ශේෂ පත්‍රයේ පවත්නා වත්කම්වලින් ආවරණය විය යුතුව ඇත. ඒ අනුව, මහ බැංකුව විසින් "සංචිත මුදල් නිකුත් කිරීම" හෝ "මුදල් අවිච්ඡිද්‍යාව" සිදු කරනු ලබන්නේ මූලධර්ම මත පදනම්ව වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම තුළිනි.

මහ බැංකුව විසින් ආර්ථිකයට සංචිත මුදල් නිකුත් කරනු ලබන ක්‍රම දෙකක් පවතී. එනම් (i) ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් අත් කර ගැනීම සහ (ii) ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් අත්කර ගැනීමයි.

මහ බැංකුව විසින් විදේශීය වත්කම් අත්කර ගැනීම සිදුවන්නේ රජයට සහ/හෝ වාණිජ බැංකුවලට ණය සැපයීම තුළිනි. මුදල් නීති පනතේ සඳහන් වන ආකාරයට,

රජයේ ඇස්තමේන්තුගත ආදායමෙන් සියයට දහයකට සමාන ප්‍රමාණයක් දක්වා මහ බැංකුව රජය වෙත තාවකාලික අත්තිකාරම් වශයෙන් සපයයි. ඊට අමතරව, බැංකු ක්‍රමය තුළ ද්‍රවශීලතාව කළමනාකරණය කිරීමට අදාළ මුදල් ප්‍රතිපත්ති මෙහෙයුම් කටයුතුවල කොටසක් වශයෙන් ද මහ බැංකුවට රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් එනම්, ප්‍රධාන වශයෙන් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීම තුළින් රජය වෙත ණය සැපයිය හැකිය.

රජය මහ බැංකුවේ තැන්පතු ද පවත්වා ගනී. ඉහත සඳහන් කළ ණය ගැනීම් සහ තැන්පතු අතර වෙනස "රජය වෙත සපයනු ලබන ශුද්ධ ණය" වශයෙන් හැඳින්වෙන අතර, ඉන් නිරූපණය වන්නේ රජය වෙත නිකුත් කරන ලද ශුද්ධ මුදල් ප්‍රමාණයයි. ඒ ආකාරයට ම, අවසාන ණය සපයන්නා ලෙස හෝ විවිධ වෙළෙඳපොළ කටයුතු යටතේ ද්‍රවශීලතා කළමනාකරණය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් වාණිජ බැංකුවලට ණය සැපයීම මගින් ද ආර්ථිකයට මුදල් නිකුත් කළ හැකිය. රජය වෙත සපයනු ලබන ශුද්ධ ණය සහ වාණිජ බැංකු වෙත සපයනු ලබන ණය යන දෙකෙහි එකතුවට මහ බැංකුවේ අනෙකුත් විදේශීය වත්කම් හා වගකීම් ගළපන ලද විට ලැබෙන අගය "ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්" ලෙස හැඳින්වේ.

මහ බැංකුව විදේශීය වත්කම් අත්කර ගන්නේ රජය සමග සිදුකරනු ලබන ගනුදෙනු හෝ විදේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළෙහි සිදුකරන කටයුතු තුළිනි. රජයේ බැංකුකරු ලෙස මහ බැංකුව, විදේශ විනිමය ණය හෝ ප්‍රදාන තුළින් රජයට ලැබෙන විදේශ විනිමය මිල දී ගනු ලබන අතර, ඊට සමාන රුපියල් ප්‍රමාණයක් නිකුත් කරයි. එමෙන්ම, රජයේ විදේශ ණය ආපසු ගෙවීම් සහ පොලී වාරික ගෙවීම් සඳහා මහ බැංකුව රජය වෙත විදේශ විනිමය අලෙවි කරයි. මීට අමතරව, විදේශ විනිමය අනුපාතය අධික ලෙස උච්චාවචනය වීම සමනය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විදේශ විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ තුළ ක්‍රියාකාරීව සහභාගි වෙයි. විනිමය අධි සැපයුමක් පවතින අවස්ථාවල අතිරික්තය අවශෝෂණය කිරීම මගින් හෝ වෙළෙඳපොළ තුළ විශාල විනිමය හිඟයක් පවතින විට විදේශ විනිමය නිකුත් කිරීම මගින් එය සිදුකරයි. මහ බැංකුව විසින් විදේශ විනිමය මිල දී ගැනීම (අවශෝෂණය) සහ විදේශ විනිමය අලෙවි කිරීම (නිකුත් කිරීම) අතර වෙනස හේතුකොට ගෙන මහ බැංකුවේ විදේශීය වත්කම් වෙනස් වන අතර, එය "ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්" ලෙස හැඳින්වේ. ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් වෙනස්වීම සංචිත මුදල් වෙනස්වීම සඳහා බලපායි.

නිශ්චිත කාල සීමාවක් (සාමාන්‍යයෙන් වසරක්) තුළ ආර්ථිකයට නිකුත් කරනු ලබන මුදල් ප්‍රමාණය තීරණය කරනු ලබන්නේ මහ බැංකුවේ මුදල් ප්‍රතිපත්ති ඉලක්ක තුළිනි. වර්තමානයේ මහ බැංකුව මුදල් සමස්ත ඉලක්ක

කිරීමේ රාමුවක් අනුගමනය කරයි. මෙම ප්‍රතිපත්ති රාමුව තුළ අවසාන අරමුණ වන මිල ස්ථායීතාව ළඟාකර ගනු ලබන්නේ මුදල් ගුණකය හරහා සංචිත මුදල් සැපයුම සමග සම්බන්ධ වී ඇති ආර්ථිකයේ පවත්නා මුළු මුදල් ප්‍රමාණය, එනම් පුළුල් මුදල් සැපයුමේ වෙනස්කම් සිදුකිරීම තුළිනි. ඒ අනුව, සංචිත මුදල්, මුදල් ප්‍රතිපත්තියේ මෙහෙයුම් ඉලක්කය ලෙස ද පුළුල් මුදල් අතරමැදි ඉලක්කය ලෙස ද ක්‍රියාකරනු ලබයි.

මුදල් ඉලක්ක සකස් කරනු ලබන්නේ ආර්ථිකයේ සියලුම ප්‍රධාන අංශවල අපේක්ෂිත සංවර්ධනයන් සැලකිල්ලට ගනු ලබන මුදල් වැඩසටහනක් තුළිනි. මුදල් වැඩසටහනෙහි ප්‍රධාන පරමාර්ථය වන්නේ අදාළ වසර තුළ දී මහ බැංකුව විසින් ආර්ථිකයට නිකුත් කළ යුතු නව මුදල් ප්‍රමාණය ඇස්තමේන්තු කිරීමයි. සාමාන්‍යයෙන්, මෙම නව මුදල් නිකුතුව, ආර්ථිකය හෝ වෙළෙඳපොළවල් මත කිසිදු පීඩනයක් ඇති නොකරන පරිදි ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්හි අපේක්ෂිත ප්‍රසාරණය සඳහා ප්‍රමාණවත් විය යුතු වේ. ඒ අනුව, නව මුදල් නිකුතුවේ හෝ සංචිත මුදල්වල වර්ධනය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ නාමික වර්ධනයට සමාන විය යුතුය. එනම්, නිමැවුමේ අපේක්ෂිත වර්ධනය හා මිල මට්ටම් වෙනස්වීමේ අපේක්ෂිත අනුපාතිකය ආවරණය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් විය යුතු ය.

මෙම සැලසුම්ගත මුදල් නිකුතුව සම්පූර්ණයෙන්ම පෙර සඳහන් කළ ශුද්ධ දේශීය වත්කම් සහ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්වල වෙනස්වීම් තුළින් ආවරණය විය යුතු ය (වි.ස. 16.1 සංඛ්‍යා සටහන). යම් වර්ෂයක් තුළ නිකුත් කිරීමට අපේක්ෂිත නව මුදල් ප්‍රමාණය ඉලක්කගත මට්ටමෙහි පවත්වා ගැනීම සඳහා, අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා ශුද්ධ දේශීය වත්කම් ඉහළ යන විට ඊට අනුරූපව ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් අඩුවිය යුතු අතර, ශුද්ධ විදේශීය

වත්කම් ඉහළ යන විට ඊට අනුරූපව ශුද්ධ දේශීය වත්කම් අඩුවිය යුතුය.

නිදසුනක් වශයෙන්, විදේශ විනිමය ලැබීම් ඉහළ යාම හේතුවෙන් විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ බෙහෙවින් ද්‍රවශීල වන අවස්ථාවක, එනම් විදේශ විනිමය සැපයුම ඉහළ මට්ටමක පවතින විට, විනිමය අනුපාතය දැඩි ලෙස උච්චාවචනය වීම වැළැක්වීම සඳහා විදේශ විනිමය මිල දී ගැනීමට මහ බැංකුවට සිදුවේ. එවිට, මහ බැංකුවේ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් ඉහළ යයි. එසේම මහ බැංකුව විදේශ විනිමය මිල දී ගන්නා විට, ඊට සමාන රුපියල් ප්‍රමාණයක් නිකුත් කිරීමට සිදු වන අතර, එමගින් නව මුදල් ප්‍රමාණය හෙවත් වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව ඉහළ යයි. මෙම නව මුදල් හෝ ද්‍රවශීලතාව අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා ඉහළ මට්ටමක පවතින විට මහ බැංකුව තමන් සතු රජයේ සුරැකුම්පත් උපයෝගී කර ගනිමින් විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතුවල නිරත වේ. එසේ කිරීමෙන්, අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කරගනු ලබන අතර, එමගින් සංචිත මුදල් ඉලක්කගත මට්ටමේ පවත්වා ගනී. මහ බැංකුවේ මෙම ක්‍රියාමාර්ග තුළින් ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් වැඩිවීමට අනුරූපීව ශුද්ධ දේශීය වත්කම් අඩුවීම සිදුවේ. එනම්, මහ බැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් දැරීම් ප්‍රමාණය අඩු වන අතර, එමගින් රජය වෙත සපයන ලද ශුද්ධ ණය ප්‍රමාණය පහළ යයි.

මේ ආකාරයට ම, මහ බැංකුව විසින් රජයට නාවකාලික අත්තිකාරම් සපයන විට හෝ මහා භාණ්ඩාගාරය වෙත මහ බැංකුවේ වාර්ෂික ලාභ ප්‍රේෂණය කරන විට ආර්ථිකයට නව මුදල් නිකුත් කිරීමක් සිදුවේ. එවැනි තත්ත්වයක දී වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා ඉහළ ගොස් සංචිත මුදල් ඉලක්ක හා නොගැළපෙන මට්ටමක පවතින විට විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු තුළින් අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කළ යුතු

වි.ස. 16.1 සංඛ්‍යා සටහන

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ශේෂ පත්‍රය

	රුපියල් බිලියන					
	2002 දෙසැ	2003 දෙසැ	2004 දෙසැ	2005 දෙසැ	2006 දෙසැ	2007 දෙසැ
වගකීම් (හාවිතාව)						
සංචිත මුදල්	126.4	141.4	171.0	197.9	239.9	264.4
සංසරණයේ පවත්නා කාසි සහ නෝට්ටු	88.3	98.8	115.9	132.4	157.2	173.4
වාණිජ බැංකු තැන්පතු	38.1	42.6	55.1	65.5	82.6	91.1
රාජ්‍ය නියෝජිතායතන තැන්පතු
වත්කම් (ප්‍රභවය)						
ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්	117.4	164.6	151.7	196.9	229.9	292.9
ශුද්ධ දේශීය වත්කම්	9.0	-23.1	19.3	1.0	10.0	-28.5
රජය වෙත සපයන ලද ශුද්ධ ණය	70.9	42.1	108.1	74.4	112.9	101.1
රජය වෙත සපයන ලද ණය	71.1	42.7	108.7	75.3	114.3	102.5
නාවකාලික අත්තිකාරම්	31.0	31.2	34.8	39.7	49.0	60.7
භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා බැඳුම්කර	40.1	11.5	73.9	35.6	65.3	41.8
අඩුකළා : රජයේ තැන්පතු	0.2	0.6	0.5	0.9	1.3	1.4
වාණිජ බැංකු වෙත සපයන ලද ණය	2.5	2.5	2.1
වෙනත් අයිතම (ශුද්ධ)	-61.9	-65.3	-88.9	-75.9	-105.4	-131.7

වි.ස. 16.2 සංඛ්‍යා සටහන
මෑත වර්ෂවල සංචිත මුදල් නිකුත් කිරීම

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ආර්ථික වර්ධනය - %	4.0	5.9	5.4	6.2	7.7	6.8
උද්ධමනය - ද.දේ.නි. ගමා අවධමනය - %	8.4	5.1	8.8	10.4	11.3	14.0
අවශ්‍ය සංචිත මුදල් වර්ධනය (මුදල් අවම ගැසීම)	12.4	11.0	14.2	16.6	19.0	20.8
සත්‍ය සංචිත මුදල් ප්‍රමාණය රු.බිලියන	126.4	141.4	171.0	197.9	239.9	264.4
වර්ධනය %	12.3	11.9	20.9	15.8	21.2	10.2

වේ. එබැවින්, ද්‍රවශීලතා අවශෝෂණ කටයුතු ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් ඉහළ යාම සහ ශුද්ධ දේශීය වත්කම් ඉහළ යාම යන අවස්ථා දෙකෙහිදීම භාවිතා කරනු ලැබේ.

මහ බැංකුව විසින් ආර්ථිකයට නිකුත් කරනු ලබන නව මුදල් ප්‍රමාණයේ වර්ධනය මෑත කාලයේ දී, සියයට 15 ක පමණ මට්ටමක ඉලක්ක කරන ලද අතර, වි.ස. 16.2 සංඛ්‍යා සටහනින් නිරූපණය වන්නේ 2002 සිට 2007 දක්වා කාලය තුළ සත්‍ය සංචිත මුදල් වර්ධනයන්ය.

එම සංඛ්‍යා සටහනින් පැහැදිලි වන අන්දමට, 2004 සහ 2006 යන වර්ෂ දෙක හැරුණු විට සංචිත මුදල් වර්ධන අනුපාතිකය බොහෝදුරට අපේක්ෂිත ආර්ථික වර්ධනය සහ උද්ධමන අනුපාතිකය යන විචල්‍ය අනුව හැසිරී ඇත. 2007 වසරේ දී සංචිත මුදල් රුපියල් බිලියන 267.6 දක්වා රුපියල් බිලියන 27.7 කින් පමණක් වර්ධනය වීම සඳහා, එනම් සියයට 11.6 ක වර්ධනයක් සඳහා පමණක් ඉඩ සලසන පරිදි දැඩි ඉලක්ක සැලසුම් කරන ලදී. කෙසේ වුවද, සත්‍ය සංචිත මුදල් ප්‍රමාණය 2007 දෙසැම්බර් අවසානය වන විට ඉලක්කගත මට්ටමටත් වඩා අඩුවෙන්, එනම් රුපියල් බිලියන 264.4 ක මට්ටමේ පැවතුණි. ඒ අනුව, සත්‍ය සංචිත මුදල් වර්ධනය වසර ආරම්භයේ දී ඉලක්ක කරන ලද සියයට 11.6 මට්ටමටත් වඩා අඩු

මට්ටමක, එනම් සියයට 10.2 මට්ටමේ පැවතිණි. 16.1 වන සංඛ්‍යා සටහනින් නිරූපණය වන පරිදි සංචිත මුදල් වර්ධනයට මුළුමනින්ම පාහේ හේතුවූයේ මහ බැංකුවේ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් ඉහළ යාමයි. මහ බැංකුවේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් දැරීම් රුපියල් බිලියන 23 කින් පමණ අඩු වූ අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් 2007 දී රජය වෙත සපයන ලද ශුද්ධ ණය ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 12 කින් පමණ පහළ ගියේය.

2007 වසර තුළ අනුගමනය කරන ලද සඵලදායී මුදල් කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්ති තුළින් සංචිත මුදල් ඉලක්ක පහසුවෙන් ළඟා කර ගැනීමට හැකි වූ අතර, එමගින් 2006 වසරේ දී පැවති අධික සංචිත මුදල් ප්‍රසාරණයේ බලපෑම මැනවින් නිෂේධනය කිරීමට මහ බැංකුවට හැකිවිය. පුළුල් මුදල් සැපයුමේ වර්ධනය ද 2007 මැද දී පැවති සියයට 22 ක තරම් ඉහළ මට්ටමේ සිට 2007 අවසානය වන විට සියයට 16.6 දක්වා පහත හෙළීමට එය හේතුවිය. 2008 වසරේ දී පුළුල් මුදල් වර්ධනය තවදුරටත් අඩුවනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය. ඒ අනුව, මුදල් සමස්තයන්ගේ වර්ධනය පහළ යෑමේ බලපෑම අවසාන ඉලක්කය වන උද්ධමනය මත කිසියම් කාල පරාසයක් සහිතව බලපවත්වන හෙයින්, ඉල්ලුමෙන් ඇදුණු උද්ධමනය ද 2008 - 2009 කාලසීමාව තුළ ක්‍රමයෙන් අඩුවනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය.

අඩු වුවද, 2007 වසර තුළ දී පුළුල් මුදල් ප්‍රසාරණය අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා ඉහළ මට්ටමක පැවතිණි. ඉහළ යන ලද ඛනිජ තෙල් ආනයන වියදම පියවීම සඳහා ලංකා ඛනිජ තෙල් සංස්ථාව විසින් ලබාගත් ණය ප්‍රමාණය ඉහළ යාම මෙන්ම රජය විසින් වාණිජ බැංකුවලින් ලබාගන්නා ලද ණය ප්‍රමාණය ඉහළ යාම මෙම ප්‍රසාරණයට හේතු විය.

දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග තුළින් ඉල්ලුම් පීඩන සීමාකිරීම හේතුවෙන්, 2007 ප්‍රථම භාගය තුළ දී උද්ධමනය සාපේක්ෂ වශයෙන් පහත මට්ටමක පැවතුණ ද ප්‍රධාන වශයෙන් බාහිර හේතු මත එය නැවතත් ඉහළ ගියේය. නව කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකයෙහි (CCPI-N) ලක්ෂ්‍යමය

වෙනස අනුව, 2007 පළමු භාගය තුළ දී සියයට 13 - 15 ත් අතර පරාසයක පැවති උද්ධමනය, වසර අග වන විට සියයට 18.8 දක්වා ඉහළ ගියේය. ජාත්‍යන්තර ඛනිජ තෙල් මිල ගණන් විශාල වශයෙන් ඉහළයාම සහ අනෙකුත් පාරිභෝගික භාණ්ඩවල මිල ගණන් ඉහළයෑම හේතුවෙන් දේශීය භාණ්ඩ සහ සේවා මිල ගණන් සංශෝධනය කිරීම වසරේ දෙවන භාගය තුළ දී උද්ධමනයෙහි සිදුවූ මෙම ඉහළයෑමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. මේ අනුව, වාර්ෂික සාමාන්‍ය උද්ධමනය ද 2006 දී සියයට 10 සිට 2007 වසරේ දී සියයට 15.8 දක්වා ඉහළ ගියේය.

මුදල් ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය වැඩි දියුණු කිරීමටත් එහි විනිවිදභාවය සහ මිල ස්ථායීතාව

ලඟා කර ගැනීම උදෙසා එහි සඵලතාව ඉහළ නැංවීමටත් 2007 වසර තුළ දී මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක්ම ගන්නා ලදී. මුදල් ප්‍රතිපත්තියෙහි සඵලතාව තවදුරටත් ඉහළ නැංවීම සඳහා මුදල් ප්‍රතිපත්ති ඉලක්ක සපුරාගැනීමේ දී බලපානු ලබන ප්‍රධාන සාර්ව ආර්ථික විචල්‍යවල හැසිරීම නිර්ණය කිරීම සඳහා 2007 වසර මුල දී පරිපූර්ණ අධීක්ෂණ යාන්ත්‍රණයක් හඳුන්වා දෙන ලදී. ප්‍රතිපත්ති විචල්‍ය අවශ්‍ය ඉලක්ක කෙරෙහි විතැන් වන බව පෙනීයන විට කල්තබා ඒ පිළිබඳ අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සඳහා රජයට නිර්දේශ කිරීමට මෙමගින් හැකිවිය. තවද, මුදල් ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය වඩාත් සවිමත් කිරීම සඳහා පෞද්ගලික අංශයේ නියෝජිතයන් සහ ආර්ථික විද්‍යා ක්‍ෂේත්‍රයේ විද්වතුන්ගෙන් සමන්විත වූ මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපදේශක කමිටුවක් ද මෙම වසර තුළ ස්ථාපිත කරන ලදී. මෙම උපදේශක කමිටුවෙහි නිර්දේශ මුදල් මණ්ඩලය විසින් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය පිළිබඳ තීරණ ගැනීමේ දී ප්‍රවේශම් සහිතව සලකා බලන ලදී.

අදාළ තොරතුරු අඛණ්ඩව සන්නිවේදනය කරමින් මුදල් ප්‍රතිපත්ති තීරණ සහ එහි ප්‍රතිඵල පිළිබඳව ජනතාවගේ දැනුවත්භාවය ඉහළ නැංවීම උදෙසා මහ බැංකුවේ සන්නිවේදන ප්‍රතිපත්තිය තවදුරටත් වැඩි දියුණු කරන ලදී. වසර මුල දී මහ බැංකුව විසින් තම මුදල් ප්‍රතිපත්ති ඉලක්ක මෙන්ම එම ඉලක්ක ස්ථාපිත කිරීමේ දී සැලකිල්ලට ගනු ලබන කරුණු ද මුදල් හා මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රතිපත්ති පෙරදැක්ම තුළින් පැහැදිලි කරන ලදී. මහ බැංකුවේ මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය මාසිකව සමාලෝචනය කරන ලද අතර, එහිදී ගන්නා ලද ප්‍රතිපත්තිමය තීරණ පූර්ව ප්‍රකාශිත දින දර්ශනයකට අනුකූලව මහජනතාවට දැනුම් දෙන ලදී. මෙයට අමතරව, වෙළෙඳපොළ සහභාගිවන්නන්ට සහ මහජනතාවට දැනුවත්ව තම තීරණ ගැනීමට හැකි වන පරිදි ප්‍රධාන සාර්ව ආර්ථික වර්ධනයන් පිළිබඳව තොරතුරු අඛණ්ඩව ලබාදීමට මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී.

7.3 මුදල් හා ණය සමස්තයන්ගේ වර්ධනයන්

මුදල් වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව

වර්ෂය තුළ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ උපායමාර්ගය වූයේ වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතා මට්ටම සැලසුම්ගත සංචිත මුදල් ඉලක්ක හා ගැලපෙන අයුරින් පවත්වාගෙන යාමයි. මේ අනුව, වසර තුළ වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව තියුණු අධීක්ෂණයට භාජනය වූ අතර, අපේක්ෂිත තත්ත්වය ලඟාකර ගැනීම සඳහා ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක්ම ගන්නා ලදී. ද්‍රවශීලතා කළමනාකරණය අභියෝගාත්මක කර්තව්‍යයක් වූ අතර, එයට හේතුවූයේ රජයේ විදේශ විනිමය ලැබීම් මහ බැංකුව විසින් මිල දී ගැනීම තුළින්

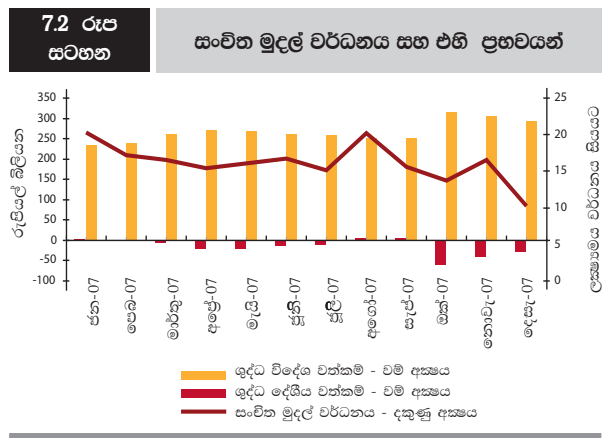
වෙළෙඳපොළට විශාල ප්‍රමාණයක ද්‍රවශීලතාවක් එක්වීමයි. කෙසේ නමුත්, මුදල් ප්‍රසාරණය සමතුලිත මට්ටමක පවත්වා ගැනීම සඳහා ස්ථාවර හා එක් දින පදනමක් මත විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු දැඩි ලෙස ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මේ තුළින් වෙළෙඳපොළ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කර ගැනීමට ප්‍රයත්න දරන ලදී. ස්ථිර පදනමක් මත රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් විකිණීම තුළින් අවශෝෂණය කරගන්නා ලද මුළු ද්‍රවශීලතාව රුපියල් බිලියන 111 කට ආසන්න විය.

සංචිත මුදල්

වර්ෂය තුළ මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය සංචිත මුදල් වර්ධනය සාර්ථක ලෙස ඉලක්කගත මට්ටමේ පවත්වාගෙන යාමට උපකාරී විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2006 වසරේ සියයට 21.2 ක් වූ සංචිත මුදල් ප්‍රසාරණය 2007 වසරේ දී සියයට 10.2 ක් දක්වා පහත හෙළන ලදී. මේ අනුව 2007 වසරේ සංචිත මුදල් වැඩිවීම නැතහොත් නව මුදල් නිකුත්ව රුපියල් බිලියන 24.6 ක් වූ අතර, ඒ හා සැසඳීමේ දී 2006 වසරේ සංචිත මුදල් ඉහළ යාම රුපියල් බිලියන 42.0 ක් විය.

සංචිත මුදල්හි ප්‍රභව සැලකූ විට එහි ප්‍රසාරණය මුළුමනින්ම පාහේ මහ බැංකුව සතු ශුද්ධ විදේශ වත්කම්වල ඉහළ යාම හේතුවෙන්ම ගෙන සිදු වූ අතර, සංචිත මුදල් වර්ධනය ඉලක්කගත මට්ටමේ පවත්වාගෙන යාම සඳහා ශුද්ධ දේශීය වත්කම් අඩු කරලීමේ ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට මහ බැංකුවට සිදුවිය. මහ බැංකුවේ ශුද්ධ විදේශ වත්කම් රුපියල් බිලියන 63 කින් පමණ ඉහළ ගිය අතර, මෙය ප්‍රධාන වශයෙන් රජයේ විදේශ විනිමය ලැබීම් මහ බැංකුව වෙත විකිණීම හේතුවෙන්ම ගෙන සිදුවිය. ජාත්‍යන්තර සෛවරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුවෙන් ලද ලැබීම්, විදේශ ව්‍යාපෘති ණය සහ දීමනා, වාණිජ බැංකුවල අක්වෙරළ බැංකු ඒකක මගින් ලබාගත් සහනභූමි විදේශ විනිමය ණය, ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන

7 මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

7

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

බැඳුම්කර ශුද්ධ නිකුතු සහ අනේවාසිකයින්ට විකුණූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල ලැබීම්වලින් රජයේ විදේශ විනිමය ලැබීම් සමන්විත විය. විදේශ වත්කම් ඉහළයාම හේතුකොට ගෙන මහ බැංකුව විසින් විශාල රුපියල් ද්‍රවශීලතාවයක් වෙළෙඳපොළට මුදාහරින ලදී. කෙසේ නමුත් විශේෂයෙන් රුපියල් බිලියන 23.5 කින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් දැරීම් අඩු කිරීමත් සමඟ මහ බැංකුව සතු මුළු දේශීය වත්කම් ප්‍රමාණය අඩු විය. වසර තුළ රජයට දෙන ලද මහ බැංකු අත්තිකාරම් අගය රුපියල් බිලියන 11.7 ක් විය. ඒ අනුව ශුද්ධ වෙනත් වගකීම්වල වැඩිවීමත් ඇතුළුව, මුළු ශුද්ධ දේශීය වත්කම්වල අඩුවීම රුපියල් බිලියන 38.5 ක් විය.

2007 වසර තුළ මහ බැංකුව විසින් දෙන ලද ශුද්ධ රාජ්‍ය ණයෙහි අඩුවීම, ශුද්ධ දේශීය වත්කම්වල අඩුවීමට විශාල වශයෙන් ඉවහල් වූ අතර සංචිත මුදල් ඉලක්කගත මට්ටමෙහි පවත්වාගෙන යාමට එය උපකාරී විය. ශුද්ධ රාජ්‍ය ණය 2006 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 112.9 ක සිට 2007 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 101.1 දක්වා අඩුවිය. මෙම මුළු අඩුවීම මහ බැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් රුපියල් බිලියන 23.5 කින් අඩුවීමෙන් මහ බැංකු අත්තිකාරම් රුපියල් බිලියන 11.7 කින් වැඩිවීමෙන් ශුද්ධ ප්‍රතිඵලයක් විය.

සංචිත මුදල්හි භාවිතීය අංශයෙහි වර්ධනයන් පිළිබඳව සැලකූ විට, සංසරණයේ පවතින ව්‍යවහාර මුදල් වැඩිවීමත් මහ බැංකුව සතු වාණිජ බැංකු

තැන්පතු වල වැඩිවීමත් තුළින් එහි ප්‍රසාරණය පිළිබිඹු විය. වසර තුළ දී සංසරණයේ පැවැති ව්‍යවහාර මුදල් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 16.2 කින් ඉහළ ගිය අතර, එමගින්, ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වයෙහි වූ වර්ධනය හා උද්ධමනය හේතුකොට ගෙන, මහජනතාව තුළ ගනුදෙනු සඳහා ඇති වූ මුදල් ඉල්ලුමේ ඉහළයාම පෙන්නුම් කළේය. වාණිජ බැංකු සතු මහජනතාවගේ තැන්පතු වගකීම්වල ඉහළයෑමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාව වැඩිවීම නිසා මහ බැංකුව වෙත පැවති වාණිජ බැංකු තැන්පතු රුපියල් බිලියන 8.4 කින් වැඩි විය.

පටු මුදල් සැපයුම (M₁)

2007 වසර තුළ දී පටුමුදල් සැපයුම තවදුරටත් පහළයෑමේ ප්‍රවණතාවක් පෙන්නුම් කළ අතර, ඉන් මහ බැංකුව විසින් 2004 වසරේ සිට අනුගමනය කළ දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරයෙහි බලපෑම පිළිබිඹු විය. මහජනයා සතු ව්‍යවහාර මුදල් හා ඉල්ලුම් තැන්පතු වලින් සමන්විත පටුමුදල් සැපයුම තවදුරටත් අඩුවීමේ ප්‍රවණතාවක් පෙන්නුම් කරමින් 2005 අවසානයේ දී එහි වර්ධනය සියයට 22.4 සිට 2006 දී සියයට 12.6 දක්වාත් 2007 අවසානය වන විට තවදුරටත් සියයට 2.7 දක්වාත් පහත වැටුණි. මහජනයා සතු ව්‍යවහාර මුදල් වර්ධනය 2006 වසරේ දී සියයට 18.4 සිට 2007 වසරේ දී සියයට 9.0 දක්වා පහත වැටුණු අතර, මහජනයා

ශීර්ෂය	2006 අවසානයට	2007 අවසානයට (අ)	වෙනස			
			2006		2007	
			ප්‍රමාණය	%	ප්‍රමාණය	%
1. සමස්ත ව්‍යවහාර මුදල් එකතුව	157.2	173.4	24.8	18.7	16.2	10.3
1.1 මහජනයා වෙතැති ව්‍යවහාර මුදල්	135.0	147.2	20.9	18.4	12.2	9.0
1.2 වාණිජ බැංකු වෙතැති ව්‍යවහාර මුදල්	22.2	26.2	3.9	21.2	4.0	18.0
2. මහ බැංකුව වෙතැති වාණිජ බැංකු තැන්පතු	82.6	91.0	17.1	26.1	8.4	10.2
3. මහ බැංකුව වෙතැති රාජ්‍ය නියෝජිත ආයතනවල තැන්පතු
4. සංචිත මුදල් (1+2+3)	239.9	264.4	42.0	21.2	24.6	10.2
5. වාණිජ බැංකු වෙතැති මහජනයා සතු ඉල්ලුම් තැන්පතු	124.7	119.4	8.1	6.9	-5.3	-4.2
6. පටු මුදල් සැපයුම M ₁ (1.1 + 5)	259.7	266.6	29.0	12.6	6.9	2.7
7. වාණිජ බැංකු වෙතැති කාලීන හා ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු	733.6	881.2	141.4	23.9	147.6	20.1
8. පුළුල් මුදල් සැපයුම M ₂ (6+7)	993.3	1,147.7	170.4	20.7	154.5	15.6
9. විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් තැන්පතු (ආ)	211.3	256.3	11.9	6.0	45.0	21.3
10. ඒකාබද්ධ පුළුල් මුදල් සැපයුම M _{2b} (8+9)	1,204.6	1,404.0	182.3	17.8	199.5	16.6
මුදල් ගුණකය M _{2b}	5.02	5.31				
සංසරණ ප්‍රවේගය M _{2b} (ඇ)	2.65	2.73				

(අ) තාවකාලික
 (ආ) අක්වෙරළ බැංකු ඒකකයන්හි නේවාසික තැන්පතු සහ දේශීය බැංකු ඒකකවල විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් තැන්පතු වලින් දේශීය වගකීම්ලෙස හඳුනාගත් කොටසක් ඇතුළත් වේ.
 (ඇ) වර්ෂය තුළ මුදලෙහි සංසරණ ප්‍රවේගය පෙන්නුම් කෙරෙන අතර, ද.දේ.නි. අගයන් ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුවේ ජාතික ගිණුම ඇස්තමේන්තු මත පදනම් වේ.

සතු ඉල්ලුම් තැන්පතු 2006 වසරේ දී පැවති සියයට 6.9 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2007 වසරේ දී සියයට 4.2 කින් අඩුවිය. මෙම වර්ධන වේගයේ අඩුවීම වර්තමාන ඉහළ පොලී අනුපාතික වාතාවරණය තුළ මහජනතාව සිය මුදල් පොලී රහිත මූල්‍ය උපකරණවල සිට ඉහළ පොලී උපයන කාලීන තැන්පතුවලට මාරුකිරීම හේතුවෙන් සිදුවුවා විය හැකිය. මෙයින් මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කළ දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරයේ සාර්ථකත්වය තවදුරටත් පෙන්නුම් කෙරිණ.

පුළුල් මුදල් සැපයුම (M_{2b})

මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කළ දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය තුළින් පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි ප්‍රසාරණය ද අඩු කිරීමට හැකි විය. එහෙත් එය ඉලක්කගත මට්ටමට වඩා ඉහළින් පැවතුණි. 2007 වසර අවසානයේ දී පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි වර්ධනය සියයට 16.6 වූ අතර 2006 වර්ෂයේ දී එය සියයට 17.8 ක් විය. කෙසේ වෙතත්, මුදල් වැඩසටහන අනුව වසරේ ඉලක්කගත පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි ප්‍රසාරණය සියයට 14.8 ක් විය. ප්‍රධාන වශයෙන් කාලීන හා ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතුවලින් සමන්විත ආසන්න මුදල් ඉහළයාම හේතුවෙන් පුළුල් මුදල් සැපයුමේ වර්ධනය සිදු විය. කාලීන හා ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු සියයට 20.4 කින් වර්ධනය වූ අතර, මෙය මෙම තැන්පතු සඳහා දෙන ලද ආකර්ෂණීය

ඉහළ පොලී අනුපාතික හේතුවෙන් සිදුවිය. 2006-2007 අතර වැඩි කාලයක් තුළ පැවති ඉහළ ජාත්‍යන්තර පොලී අනුපාතික හේතුවෙන් විදේශ විනිමය තැන්පතු ද සියයට 17.7 කින් ඉහළයාමක් පෙන්නුම් කළේය.

වත්කම් අංශයෙන් සලකා බැලූවිට, බැංකු පද්ධතිය සතු ශුද්ධ විදේශ වත්කම් හා ශුද්ධ දේශීය වත්කම් ඉහළයාම පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි ප්‍රසාරණයට හේතු වී ඇත. ශුද්ධ විදේශ වත්කම්වල ඉහළ යාම මුළුමනින්ම මහ බැංකුව සතු ශුද්ධ විදේශ වත්කම් ඉහළ යාම හේතුවෙන් සිදුවූ අතර, මීට මහ බැංකුව රජයේ විදේශ විනිමය ලැබීම් මිල දී ගැනීම හේතු විය. එහෙත්, වාණිජ බැංකු සතු ශුද්ධ විදේශ වත්කම් 2006 වසර අග පැවති මට්ටමට වඩා අඩු අගයක් ගත් අතර ඒ සඳහා, ඉන්ධන ආනයන බිල්පත් ගෙවීම් හේතුවෙන් විදේශ විනිමය රටින් පිටතට යාම, වාණිජ බැංකුවල විදේශ වගකීම් හා දේශීය වත්කම් වැඩිවීමට තුඩුදෙමින් රජය වෙනුවෙන් වාණිජ බැංකුවක් ඒකාබද්ධ විදේශ ණය මුදලක් ලබාදීම, වාණිජ බැංකු විසින් රජයට සාමූහික ණය මුදල් ලබා දීම පිණිස විදේශ විනිමය සම්පත් ප්‍රයෝජනයට ගැනීම සහ වාණිජ බැංකු විසින් ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවල ආයෝජනය කිරීම හේතු විය.

රාජ්‍ය ණය ඉහළ යාමත් සමග බැංකු පද්ධතිය සතු ශුද්ධ විදේශ වත්කම් වසරේ මුල් කාර්තු තුන තුළ විශාල

ශීර්ෂය	7.2 සංඛ්‍යා සටහන					
	සංචිත මුදල් සහ පුළුල් මුදල් සඳහා තුඩුදුන් සාධක					
	2006 අවසානයට	2007 අවසානයට (අ)	2006 වෙනස		2007 වෙනස	
			ප්‍රමාණය	%	ප්‍රමාණය	%
සංචිත මුදල්	239.9	264.4	42.0	21.2	24.6	10.2
මහ බැංකුවේ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්	229.9	292.9	33.0	16.7	63.1	27.4
මහ බැංකුවේ ශුද්ධ දේශීය වත්කම්	10.0	-28.5	9.0	892.6	-38.5	-384.9
පුළුල් මුදල් (M_{2b})	1,204.6	1,404.0	182.3	17.8	199.5	16.6
ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්	171.2	228.0	-30.2	-15.0	56.8	33.2
මූල්‍ය අධිකාරිය	229.9	292.9	32.9	16.7	63.1	27.4
වාණිජ බැංකු	-58.7	-64.9	-63.1	-1,432.0	-6.2	10.6
ශුද්ධ දේශීය වත්කම්	1,033.4	1,176.0	212.5	25.9	142.6	13.8
දේශීය ණය	1,382.0	1,607.8	314.6	29.5	225.8	16.3
රජයේ ණය ගැනීම් (ශුද්ධ)	357.3 (ආ)	374.1	107.7	43.1	16.8	4.7
මූල්‍ය අධිකාරිය	112.9	101.1	38.5	51.8	-11.9	-10.5
වාණිජ බැංකු	244.3	273.0	69.2	39.5	28.7	11.7
රාජ්‍ය සංස්ථාවලට දෙන ලද ණය	31.6	49.2	14.9	89.0	17.6	55.8
පෞද්ගලික අංශයට දෙන ලද ණය	993.2	1,184.5	192.1	24.0	191.3	19.3
අනෙකුත් අයිතම (ශුද්ධ)	-348.6	-431.8	-102.2	-41.5	-83.2	23.9

(අ) තාවකාලික
 (ආ) රජය විසින් රාජ්‍ය බැංකු දෙක වෙත නිකුත්කර තිබූ රුපියල් බිලියන 19.4 ක වටිනාකමින් යුත් ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ බැඳුම්කර 2006 ඔක්තෝබර් මාසයේදී කල්පිරීමෙන් පසු හාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර බවට පත්කොට ඇත. වෙනත් වත්කම් යටතේ මෙතෙක් දක්වා තිබූ මෙම අගය, 2006 ඔක්තෝබර් සිට රජයට දෙන ලද ශුද්ධ ණය යටතේ දක්වා ඇත.
 මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

7

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

වශයෙන් වැඩි වුව ද, රජය බැංකු අංශයේ වගකීම්වලින් කොටසක් පියවීම හේතුවෙන් වසරේ අවසාන කාර්තුවේ දී එහි අඩුවීමක් වාර්තා කළේය. කෙසේ වුව ද, රජයේ ශුද්ධ ණය, රාජ්‍ය සංස්ථා වෙත ලබාදුන් ණය හා පෞද්ගලික අංශයේ ණය යන කොටස් තුනම ශුද්ධ දේශීය වත්කම්වල වැඩිවීමට දායක විය.

රජයට සිය ප්‍රථම ජාත්‍යන්තර බැඳුම්කර නිකුතුවෙන් විදේශ විනිමය ලැබීමත් සමග, මුල් කාර්තුව තුනේ විශාල ලෙස වැඩි වූ බැංකු ක්‍රමයෙන් ලබාගත් ශුද්ධ රාජ්‍ය ණය අවසන් කාර්තුවේ දී අඩු විය. වසර තුළ ශුද්ධ රාජ්‍ය ණයෙහි වැඩිවීම රුපියල් බිලියන 16.8 ක් වූ නමුත් 2007 වසරේ සංශෝධිත අයවැය ඇස්තමේන්තුවේ රුපියල් බිලියන 10 ක අඩුවීමක් අපේක්ෂා කරන ලදී. කෙසේ වෙතත් මෙම වැඩිවීම මුල් අයවැය ඇස්තමේන්තුව හා මුළුමනින්ම සමාන විය. මහ බැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල අඩුවීම නිසා රජය මහ බැංකුවෙන් ගත් ශුද්ධ ණයෙහි අඩුවීම රුපියල් බිලියන 11.9ක් වූ හෙයින් මෙම වැඩි වීම වාණිජ බැංකුවලින් ගත් රුපියල් බිලියන 28.7 ක් වූ ණය තුළින් මුළුමනින්ම පෙන්නුම් කෙරිණි. වාණිජ බැංකුවලින් ගත් ණයෙහි වැඩිවීම, වාණිජ බැංකු සතු රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් හා ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවල වැඩිවීමත්, අක්වෙරළ බැංකු ඒකක විසින් දෙන ලද විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ණය වැඩිවීමත් තුළින් පිළිබිඹු විය.

වසර තුළ රාජ්‍ය සංස්ථා මගින් ලබා ගත් ණය රුපියල් බිලියන 17.6 කින් වැඩි වූ අතර, මෙය මුදල් වැඩසටහනේ අපේක්ෂිත රුපියල් බිලියන 7.4ක අඩුවීමට පටහැනි විය. රාජ්‍ය සංස්ථා වෙත දුන් ණය, විශාල වශයෙන් ලංකා බැංකු නීතිගත තෙල් සංස්ථාව ලබාගත් ණයවලින් සමන්විත වූ අතර, මෙය මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 77 ක් පමණ විය. වසර තුළ, ලංකා බැංකු තෙල් නීතිගත සංස්ථාව විසින් ලබාගත් ණය රුපියල් බිලියන 22.5 කින් පමණ වැඩි

7.3 සංඛ්‍යා සටහන වාණිජ බැංකු ණය හා අන්තිකාරම්හි ආංශික ව්‍යාප්තිය^(අ)

අංශය	රුපියල් බිලියන		වෙනස %	
	2006	2007	2006	2007
	අවසානයට		2007 අවසානයට	
එකතුවේ				
වාණිජ	240.1	307.3	30.6	12.5
එයින්: අපනයන	46.3	72.3	7.2	-4.4
ආනයන	74.9	93.3	9.3	13.8
මූල්‍ය	50.7	65.1	6.5	49.2
කෘෂිකාර්මික	32.2	40.6	4.0	14.6
කර්මාන්ත (ආ)	72.7	82.5	8.2	14.7
සංචාරක	12.4	11.9	1.2	-3.6
නිවාස	133.6	166.6	16.6	41.4
පරිභෝජන	160.4	207.2	20.6	41.4
සේවා	43.4	52.2	5.2	0.4
අනෙකුත්	80.3	71.6	7.1	-10.8
එකතුව	825.8	1,005.1	100.0	26.0

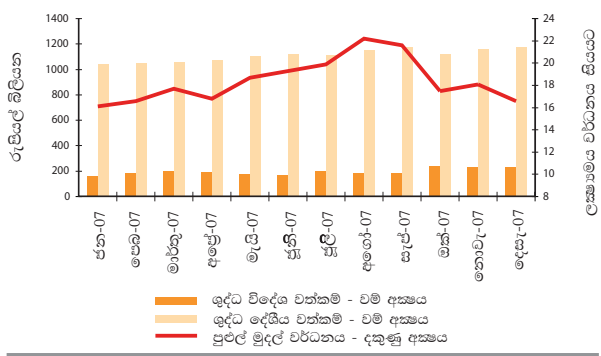
මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(අ) වාණිජ බැංකු වල දේශීය බැංකු ඒකක මගින් ලබාදුන් ණය හා අන්තිකාරම් පමණි. අන්තිකාරම්වලට එකතු වෙමින් පවත්නා මුදල් ශීර්ෂයන් හැර ණය, අයිරා හා වට්ටම් කළ බිල්පත් ඇතුළත්ය.
(ආ) ඉංජිනේරු සහ ගොඩනැගිලි ව්‍යාපාර, කැණීම් සහ ධීවර කර්මාන්ත සඳහා දෙන ලද අන්තිකාරම් ඇතුළත් වේ.

වූ අතර, මෙය මූලික වශයෙන් ආනයනය කරන ලද ඉන්ධන වියදමේ ඉහළයාම බැංකු ණය තුළින් පියවීම හේතුවෙන් සිදුවිය. මේ අතර, ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය සාර්ථක ලෙස තම වාණිජ බැංකු ණය රුපියල් බිලියන 3 කින් අඩුකර ගැනීමට සමත්වී ඇති නමුත්, එහි ලංකා බැංකු තෙල් සංස්ථාව සහ මෙන්ම රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික බලශක්ති උත්පාදකයින් වෙත ඇති වගකීම් ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි.

මහ බැංකුවේ දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරයට ප්‍රතිචාර දක්වමින් පෞද්ගලික අංශයේ ණය වර්ධනය කෙමෙන් පහළ ගියේය. වසර මුල දී පෞද්ගලික අංශයේ ණය සියයට 24-26 අතර ඉහළ වේගයකින් වර්ධනය වූ නමුත් වසරේ දෙවන භාගයේ දී එම වර්ධනය කෙමෙන් පහළ ගිය අතර, දෙසැම්බර් මස වන විට සියයට 19.3 තෙක් අඩුවිය. පෞද්ගලික අංශයේ ණය අඩුවීමට, වාණිජ බැංකු විසින් ණය පොලී අනුපාතික ඉහළ දැමීම, මහ බැංකු ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම ලබාගැනීමට පැවති සීමා සහ වාණිජ බැංකුවල අධික ණය දීම අඩු කිරීම පිණිස මහ බැංකුව විසින් උපයෝගී කර ගන්නා ලද ශීඝ්‍ර ප්‍රයෝග හේතුවිය. මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 86 ක් දේශීය බැංකු ඒකකවලින් වූ අතර, ඉතිරිය අක්වෙරළ බැංකු ඒකක වලින් විය. ආංශික වර්ගීකරණය අනුව ණයවලින් වැඩිම ප්‍රමාණයක් එනම්, සියයට 30.6 ක් වාණිජමය කටයුතු උදෙසාත්, ඉතිරියෙන් සියයට 20.6 ක් පරිභෝජනය සහ සියයට 16.6 ක් නිවාස අවශ්‍යතා සඳහාත් විය.

7.3 රජය සටහන ඒකාබද්ධ පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි (M_{2b}) වර්ධනය සහ එහි ප්‍රභවයන්

7.4 සංඛ්‍යා සටහන

මූල්‍ය සමීක්ෂණය හා තුඩුදුන් සාධක

රුපියල් බිලියන

ශීර්ෂය	2006 අවසානයට	2007 අවසානයට(අ)	වෙනස			
			2006		2007	
			ප්‍රමාණය	%	ප්‍රමාණය	%
මූල්‍ය සමීක්ෂණය (M ₁)	1,501.6	1,752.7	207.7	16.0	251.1	16.7
තුඩුදුන් සාධක						
ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්	151.0	204.7	-44.8	-22.9	53.7	35.6
ශුද්ධ දේශීය වත්කම්	1,350.6	1,548.0	252.4	23.0	197.4	14.6
දේශීය ණය	1,798.0	2,094.7	386.5	27.4	296.7	16.5
රජයේ ශුද්ධ ණය ගැනීම	510.7	545.4	101.4	24.8	34.7	6.8
රාජ්‍ය සංස්ථාවලට දුන් ණය	31.6	49.2	14.9	89.4	17.6	55.7
පෞද්ගලික අංශයට දුන් ණය	1,255.7	1,500.0	270.3	27.4	244.4	19.5
අනෙකුත් අයිතම (ශුද්ධ)	-447.4	-546.7	-134.2	42.8	-99.3	22.2

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

මූල්‍ය සමීක්ෂණය

මූල්‍ය සමීක්ෂණය අනුව මනිනු ලබන පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි (M₁)¹ වර්ධනය 2007 වර්ෂය තුළ දී සියයට 15-20 අතර පැවතිණි. එය 2006 අවසානයේ දී වූ සියයට 16 මට්ටමේ සිට 2007 අගෝස්තු වනවිට සියයට 20 පමණ දක්වා වැඩිවිය. කෙසේ වුවද, ඒකාබද්ධ පුළුල් මුදල් සැපයුමේ (M_{2b}) වර්ධනය මන්දගාමී වීමට සමගාමීව 2007 අවසානය වන විට එය සියයට 16.7 දක්වා අඩුවිය. මූල්‍ය සමීක්ෂණය මත පදනම් වූ පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි වර්ධනයට බැංකු පද්ධතියේ හා ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්හි ශුද්ධ දේශීය වත්කම් හා ශුද්ධ විදේශ වත්කම්වලින් ලද දායකත්වය පිළිවෙලින් සියයට 79 ක් හා සියයට 21 ක් පමණ විය.

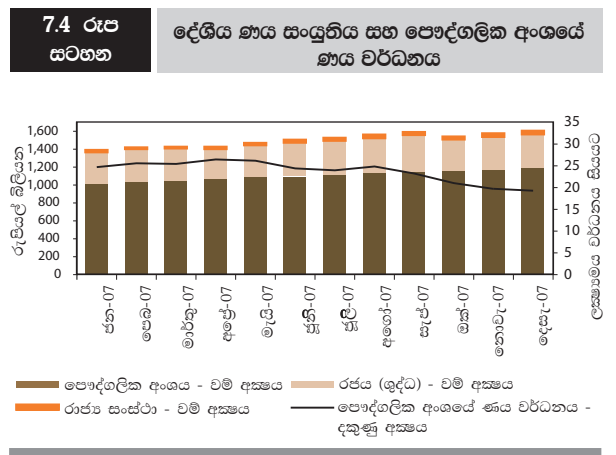
පොලී අනුපාතික

දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය හේතුකොට ගෙන, 2007 වසරේ දී වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික ඉහළ ගියේය. වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික ඉහළ යෑමට බලපෑ ප්‍රධාන සාධක වූයේ, ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික ඉහළ දැමීම, ස්ථිර පදනමක් මත බැංකු පද්ධතියේ පැවති අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීම සහ ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් භාවිතා කර ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවෙන් අරමුදල් ණයට ගැනීම සීමා කිරීමයි. ඔක්තෝබර් මස රජයේ ජාත්‍යන්තර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමත් සමග වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික ඉහළ යෑම එක්තරා දුරකට අඩුවිය. කෙසේ වුවද, මෙම අඩුවීමේ ප්‍රවණතාව නැවතත් වසර අවසානය වන විට වෙනස් විය. අධික ණය ප්‍රසාරණය පාලනය කිරීම සඳහා වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික ඉහළ යෑම අපේක්ෂිත

පරිදි උපකාරී විය. නාමික පොලී අනුපාතික ඉහළ යෑමත් සමග, වෙළෙඳපොළ බොහොමයකම මූර්ත පොලී අනුපාතික ධනාත්මක අතට යොමු වීම මෙම වසර තුළ දී සිදුවිය.

මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික

2007 වසර තුළ කෙටිකාලීන පොලී අනුපාතික විචලනයක් සහිතව ඉහළ යෑමේ ප්‍රවණතාවක් පිළිබිඹු කළේය. වසර තුළ දෛනික විචට වෙළෙඳපොළ වෙන්දේසියෙහි තීරණය වන බර්ත සාමාන්‍ය පොලී අනුපාතිකයෙහි ඉහළයෑමක් දක්නට ලැබිණි. 2007 පළමු භාගයේ මාර්තු සහ අප්‍රේල්වල කෙටිකාලයක දී හැරුණු කොට, අන් බොහෝ දිනවල එක් දින පදනම මත අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය කිරීම සඳහා ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් වෙන්දේසි පැවැත්විණි. නැවතත් ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් වෙන්දේසි අවසාන කාර්තුවෙහි පවත්වන ලදී. මෙම දෛනික අවශෝෂණයට අමතරව, වසරෙහි පළමු භාගයේ සහ අවසාන කාර්තුවෙහි, ඉහළ මට්ටමක පැවති අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව අවශෝෂණය

1 මූල්‍ය සමීක්ෂණය ද්‍රවශීලතාවය පිළිබඳ වඩාත් පුළුල් මිනුමක් වන අතර, ඒ සඳහා ඒකාබද්ධ පුළුල් මුදල් සැපයුම ගණනය කිරීමේ දී ඇතුළත් වන මහ බැංකුව සහ බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවලට අමතරව, බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සහ ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්වල ක්‍රියාකාරීත්වය ද ඇතුළත් වේ.

7
මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

7

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

7.5 සංඛ්‍යා සටහන **ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතිකයන්හි වෙනස්වීම්**

දිනය	සියයට		
	ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් අනුපාතිකය	ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය	බැංකු අනුපාතිකය
2004.11.10 (මාසාන්ත කටයුතු අවසානයේ සිට)	7.50	9.00	15.00
2005.05.13	7.75	9.25	15.00
2005.06.15	8.25	9.75	15.00
2005.09.13	8.50	10.00	15.00
2005.12.22	8.75	10.25	15.00
2006.06.16	9.00	10.50	15.00
2006.07.24	9.125	10.625	15.00
2006.07.28	9.625	11.125	15.00
2006.12.15	10.00	11.50	15.00
2007.02.23	10.50	12.00	15.00

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

කර ගැනීම සඳහා, මහ බැංකුව වෙනත් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ස්ථිර පදනමක් මත අලෙවි කිරීමට වෙන්දේසි පැවැත්විණි. ස්ථිර පදනමක් මත වෙන්දේසියෙහි අලෙවි වූ කෙටිකාලීන සුරැකුම්පත්වල පොලී අනුපාතික, ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ඵලදා අනුපාතික ඉහළයෑමට අනුව ඉහල ඉහලයාම සිදුවිය.

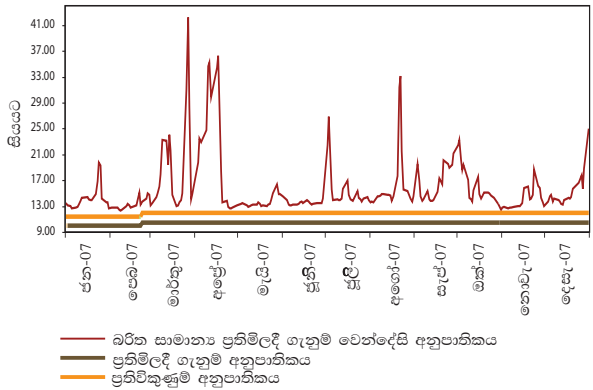
ඒකීන මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික 2007 වසර තුළ පුළුල් පරාසයක් තුළ විචලනය වූ අතර, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මුදල් පරිමා ඉලක්ක පවත්වා ගෙනයන අතර, පොලී අනුපාතික, වෙළෙඳපොළ තුළින් තීරණය වීමට ඉඩ දීම මෙයට හේතු විය. පොලී අනුපාතික වල ඉහළ උච්චාවචනයට හේතු වූ තවත් සාධකයක් වූයේ වාණිජ බැංකු අතර තිබූ ද්‍රවශීලතාවයන්හි අසමතුලිත භාවයයි. මෙම අනුපාතික 2007 වසර තුළ සියයට 12.36 - 42.25 අතර පරාසයක පැවතිණි. කෙසේ නමුත් පොලී අනුපාතික ඉතා ඉහළ මට්ටම්වල පැවැතූයේ ඉතා සුළු අවස්ථාවන් කිහිපයක දී පමණක් වූ අතර, එහි සාමාන්‍ය අගය සියයට 14 - 17 අතර පරාසයක පැවතිණි. මාර්තු මස අග, මෙම අනුපාතිකය සියයට 42.25 දක්වා ඉහළ ගිය අතර, එයට හේතුවූයේ උත්සව සමයේ මුදල් සඳහා පැවති දැඩි ඉල්ලුම හේතුවෙන් ඇති වූ ද්‍රවශීලතා හිඟය

7.6 සංඛ්‍යා සටහන **මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික**

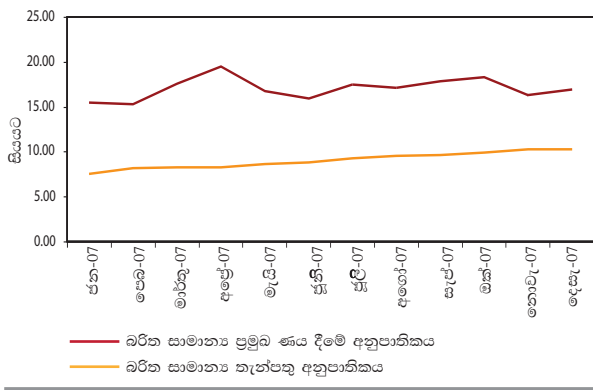
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් අනුපාතිකය	බර්ත සාමාන්‍ය ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් වෙන්දේසි අනුපාතිකය		බර්ත සාමාන්‍ය ඒකීන මුදල් අනුපාතිකය		ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු අර්පණ අනුපාතිකය	
	කාලවර්ෂේදය අග	මාසික සාමාන්‍යය	කාලවර්ෂේදය අග	මාසික සාමාන්‍යය	කාලවර්ෂේදය අග	මාසික සාමාන්‍යය
දෙසැ-05	8.75	9.29	10.73	10.59	10.93	10.66
දෙසැ-06	10.00	11.06	14.47	13.55	14.73	13.80
මාර්තු-07	10.50	11.89	14.95	18.93	15.38	20.65
ජූනි-07	10.50	11.81	14.27	13.60	14.00	13.93
සැප්-07	10.50	11.80	21.25	16.64	21.83	17.39
දෙසැ-07	10.50	11.98	24.99	15.40	21.75	15.69

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

7.5 රූප සටහන **මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික**

7.6 රූප සටහන **වාණිජ බැංකු තැන්පතු සහ ණය පොලී අනුපාතික**

සහ බැංකු අතර තිබූ ද්‍රවශීලතා ප්‍රමාණයන්හි අසමතුලිත බවය. වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව වැඩි දියුණුවීමත් සමඟ, වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකය සියයට 14 ක පමණ ස්ථායී මට්ටමක පැවතිණි. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් යටතේ ණය ලබාදීම සීමාකිරීම හේතුවෙන් තුන්වන කාර්තුවේ දී ඒකීන පොලී අනුපාතික ඉහළ ගිය නමුත් ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුවෙන් වූ ලැබීම් හේතුවෙන් ද්‍රවශීලතාව වැඩිවීම නිසා නැවතත් පොලී අනුපාතික අඩු විය. බඳු සඳහා ගලපන ලද බර්ත සාමාන්‍ය ඒකීන මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකය ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික පරාසයේ ඉහළ සීමාව ආසන්නයේ පැවතිණි. වාණිජ බැංකු 12 ක රුපියල් ගනුදෙනු සඳහා අර්පණය කරන අනුපාතික සාමාන්‍යය වන ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු අර්පණ අනුපාතිකය ද, වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතික පිළිබිඹු කරමින් ඉහළ ගියේය.

තැන්පතු සහ ණය අනුපාතික

දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරයට අනුකූලව තැන්පතු සහ ණය අනුපාතික ඉහළ ගියේය. තැන්පතු අනුපාතික

සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් ඉහළ ගිය අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මහජනතාව වෙතින් තැන්පතු වැඩි වශයෙන් ආකර්ෂණය කරගත හැකි විය. ණය අනුපාතික ද සැලකිය යුතු පරිදි ඉහළ යෑමත් සමග ණය ලබාගැනීමේ දී දැරිය යුතු පිරිවැය වැඩි විය. වාණිජ බැංකුවලට අමතරව අනෙකුත් දිගුකාලීන ණය දෙන ආයතනවල තැන්පතු සහ ණය අනුපාතික ද 2007 වසර තුළ ඉහළ ගියේය. ණය අනුපාතික තැන්පතු පොලී අනුපාතිකවලට වඩා ඉහළ ප්‍රමාණයකින් වැඩි වීම නිසා, බරිත සාමාන්‍ය ප්‍රමුඛ ණය දීමේ අනුපාතිකය (AWPR)² සහ බරිත සාමාන්‍ය තැන්පතු අනුපාතිකයෙහි (AWDR)³ වෙනස මත මනිනු ලබන පොලී අන්තරයද 2007 මැද භාගයේ දී ඉහළ ගියේය. කෙසේ වුවද, තැන්පතු අනුපාතික ද ණය අනුපාතික අනුව වෙනස්වීමත් සමග පොලී අන්තරය සුළු වශයෙන් පහත වැටුණි.

වසර තුළ දී බරිත සාමාන්‍ය ප්‍රමුඛ ණය දීමේ අනුපාතිකය ඉහළ ගිය අතර, එය අනෙකුත් මුදල් වෙළෙඳපොළ අනුපාතික, එනම් විශේෂයෙන් ඒක්ෂණ මුදල් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකය අනුව වෙනස්වීම නිසා යම් උච්චාවචනය වීමක් දක්නට ලැබුණි. බරිත සාමාන්‍ය ප්‍රමුඛ ණය දීමේ අනුපාතිකය 2006 අවසානයේ පැවති සියයට 15.19 සිට 2007 අවසානය වන විට යම් උච්චාවචනයත් සහිතව සියයට 17.95 දක්වා ඉහළ ගියේය. වාණිජ බැංකුවල සමස්ත ණය කළඹට අදාළ මිල පිළිබිඹු කරන බරිත සාමාන්‍ය ණය දීමේ පොලී අනුපාතිකය ද වසර තුළ සියයට 16.56 සිට සියයට 18.08 දක්වා ඉහළ ගියේය. දිගුකාලීන මූල්‍ය ආයතනයන්හි ණය දීමේ පොලී අනුපාතික වසර තුළ ප්‍රතිශත අංක 5 කින් පමණ ඉහළ ගියේය. මේ අතර, වාණිජ බැංකු විසින් ණය කාඩ්පත් මගින් ගෙවීමට ඇති හිඟ මුදල් සඳහා අය කර ගන්නා පොලී අනුපාතික 2006 පැවති සියයට 21-42 අතර පරතරය හා සැසඳීමේ දී 2007 දී සියයට 30-42 මට්ටමේ පැවතිණි.

තැන්පතු සඳහා ගෙවන පොලී අනුපාතිකවල සැලකිය යුතු ඉහළ යෑමක් දක්නට ලැබුණි. 2007 වසර තුළ බරිත සාමාන්‍ය තැන්පතු අනුපාතිකය ප්‍රතිශත අංක 3 කින් පමණ සියයට 10.31 දක්වා ඉහළ ගිය අතර, බරිත සාමාන්‍ය ස්ථිර තැන්පතු අනුපාතිකය (AWFDR)⁴ ප්‍රතිශත අංක 4 කින් පමණ සියයට 15.49 දක්වා ඉහළ ගියේය. මූල්‍ය ආයතන විසින් තම ස්ථිර තැන්පතු සඳහා ගෙවන ලද පොලී අනුපාතික පවත්නා උද්ධමනයට

2 බරිත සාමාන්‍ය ප්‍රමුඛ ණය දීමේ අනුපාතිකය යනු වාණිජ බැංකු විසින් සිය වඩාත් විශ්වාසදායී, එනම් ප්‍රමුඛ ගනුදෙනුකරුවන්ට ණය සැපයීමේදී අය කරනු ලබන පොලී අනුපාතිකයන්හි බරිත සාමාන්‍යය වේ.
 3 බරිත සාමාන්‍ය තැන්පතු පොලී අනුපාතිකය යනු වාණිජ බැංකුවල පොලී ගෙවනු ලබන සියලුම තැන්පතු සඳහා වන පොලී අනුපාතිකවල බරිත සාමාන්‍යයයි.
 4 බරිත සාමාන්‍ය ස්ථිර තැන්පතු අනුපාතිකය යනු වාණිජ බැංකුවල පොලී සහිත සියලුම නොපියවූ ස්ථිර තැන්පතු සඳහා වන පොලී අනුපාතිකවල බරිත සාමාන්‍යයයි.

7.7 සංඛ්‍යා සටහන	තැන්පතු හා ණය පොලී අනුපාතික ^(අ)	
	2006 අවසානයට	2007 අවසානයට
වාණිජ බැංකු		
තැන්පතු පොලී අනුපාතික		
ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු	3.00-10.50	3.00-16.50
එක් අවුරුදු ස්ථිර තැන්පතු	5.50-14.00	8.50-20.00
බරිත සාමාන්‍ය තැන්පතු අනුපාතිකය	7.60	10.31
බරිත සාමාන්‍ය ස්ථිර තැන්පතු අනුපාතිකය	11.50	15.49
විදේශ විනිමය ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු එ.ජ.ඩොලර්	0.20-4.25	0.20-4.25
විදේශ විනිමය ස්ථිර තැන්පතු එක් අවුරුදු එ.ජ.ඩොලර්	2.00-5.50	2.00-6.50
ණය දීමේ පොලී අනුපාතිකය		
බරිත සාමාන්‍ය ප්‍රමුඛ ණය දීමේ අනුපාතිකය	15.19	17.95
බරිත සාමාන්‍ය ණය දීමේ අනුපාතිකය	16.56	18.08
විදේශ විනිමය ණය එ.ජ. ඩොලර්	4.00-10.00	4.00-10.00
වාණිජ බැංකු නොවන ආයතන		
තැන්පතු පොලී අනුපාතික		
ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව		
ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු	5.00	5.00
එක් අවුරුදු ස්ථිර තැන්පතු	11.00	15.00
රාජ්‍ය උකස් හා ආයෝජන බැංකුව		
එක් අවුරුදු ස්ථිර තැන්පතු	13.50	16.00
ඩී.එෆ්.සී.සී. බැංකුව		
එක් අවුරුදු ස්ථිර තැන්පතු	12.50	18.00
ණය දීමේ පොලී අනුපාතික		
ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව (ආ)	12.00-13.00	17.00-18.00
රාජ්‍ය උකස් හා ආයෝජන බැංකුව (ආ)	15.00-16.50	15.00-16.50
ඩී.එෆ්.සී.සී. බැංකුව	15.00-18.00	20.00-25.00
ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය (ආ)	11.00	11.00
(අ) වාණිජ බැංකු හා වාණිජ බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන සපයන ලද අනුපාතික මත පදනම් වේ. (ආ) නිවාස ණය පමණි.	මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව	

අනුරූපී වීම නිසා එම ආයතනයන්ට වැඩි වශයෙන් ඉතිරි කරන්නන් ආකර්ෂණය කිරීමේ හැකියාවක් ලැබුණි. තැන්පතු අනුපාතිකයේ වෙනස්වීම්වලට අනුකූලව නෛතික පොලී අනුපාතිකය සහ වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකය⁵ ද ඉහළ ගියේය. ඒ අනුව, 2007 පැවති සියයට 6.86 ට සාපේක්ෂව 2008 ට අදාළ වන පොලී අනුපාතිකය සියයට 9.16 විය. දිගුකාලීන මූල්‍ය ආයතනවල තැන්පතු පොලී අනුපාතික ද ක්‍රමයෙන් අනෙකුත් පොලී අනුපාතික හා අනුරූපව වෙනස් වීම වසර තුළ දක්නට ලැබුණි.

ලොව ප්‍රධාන ආර්ථිකයන්හි ප්‍රතිපත්තිමය පොලී අනුපාතිකයන්හි යම්කිසි පහළ යෑමක් සිදුවූව ද, විදේශ විනිමය තැන්පතු සඳහා වාණිජ බැංකු විසින් ගෙවනු ලබන පොලී අනුපාතික 2007 වසර තුළ ඉහළ යාම

5 නෛතික පොලී අනුපාතිකය 1990 අංක 6 දරණ සිවිල් නඩු විධාන සංග්‍රහ (සංශෝධන) පනතේ නිර්වචනය කර ඇති අතර, එය මුදලක් අයකර ගැනීම සම්බන්ධයෙන් වූ ඕනෑම නීතිමය ක්‍රියාමාර්ගයක දී අදාළ වෙයි. වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකය, 1990 අංක 2 දරණ ණය ආපසු අයකර ගැනීමේ (විශේෂ විධිවිධාන) පනතේ නිර්වචනය කර ඇති අතර, ණය දෙන ආයතනයක් විසින් වාණිජමය ගනුදෙනුවක් සම්බන්ධයෙන් වූ රුපියල් 150,000 කට වඩා වැඩි වූ ණයක් අයකර ගැනීමේ දී ඒ සඳහා එකඟ වූ පොලී අනුපාතිකයක් නොමැතිවීමක අදාළ වෙයි.

7
මුදල් ප්‍රතිපත්තිමය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

7

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

සිදුවිය. එක්සත් ජනපද ඩොලර්වලින් නාමනය කරන ලද ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු සඳහා ගෙවන පොලී අනුපාතික 2007 වසර තුළදී සියයට 0.20 - 4.25 ලෙස නොවෙනස්ව පැවති අතර, එම කාලය තුළ දී එක්සත් ජනපද ඩොලර්වලින් නාමනය කරන ලද කාලීන තැන්පතු සඳහා ගෙවන පොලී අනුපාතික සියයට 2.00-5.50 සිට සියයට 2.00 - 6.50 දක්වා ඉහළ ගියේය.

රජයේ සුරැකුම්පත් මත ඵලදා අනුපාතික

කෙටිකාලීන ඉහළ උද්ධමන අපේක්ෂා පිළිබඳ කරමින් රජයේ සුරැකුම්පත් මත ඵලදා අනුපාතිකයන්හි සැලකිය යුතු ඉහළ යෑමක් සිදු වූ අතර, වැඩි වෙළෙඳපොළ වරණයක් දක්නට ලැබුණේ කෙටිකාලීන සුරැකුම්පත් සඳහාය. ප්‍රාථමික වෙන්දේසිවල භාණ්ඩාගාර බිල්පත් අනුපාතික 2007 වසර තුළ අඛණ්ඩව ඉහළ ගිය අතර, එයට හේතුවූයේ රජය විසින් කරනු ලබන ණය ගැනීම් ඉහළ යනු ඇතැයි වෙළෙඳපොළ විසින් අපේක්ෂා කිරීමත්, ද්විතියික වෙළෙඳපොළ කටයුතු සීමිත වීම හේතුවෙන් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා තිබූ ආකර්ෂණය අඩුවීම සහ ඉහළ උද්ධමන අපේක්ෂාවන්ය. ඒ අනුව දින 91, දින 182 සහ දින 364 භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා වන ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ ඵලදා අනුපාතික පිලිවෙලින් පදනම් අංක 854, 721 සහ 700 යනාදී වශයෙන් ඉහළ ගියේය. ඒ අනුව එම ඵලදා අනුපාතික 2007 අවසානයේ දී සියයට 21.30, සියයට 19.99 සහ සියයට 19.96 විය. කෙසේ නමුත්, රජයේ සුරැකුම් මත වූ පොලී අනුපාතිකවල පහත වැටීමක් 2008 මුල් භාගයේ දී දක්නට ලැබුණු අතර, එයට හේතුවූයේ රජය දේශීය වෙළෙඳපොළෙන් ණය ලබාගැනීම අඩුවීම සහ මැදිකාලීන උද්ධමන අපේක්ෂාවන් අඩුවීමත්ය.

රජයේ සුරැකුම්පත් මත ඵලදා අනුපාතික ඉහළ යෑම භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙළෙඳපොළෙහි ද දක්නට ලැබුණ ද, එම අනුපාතිකවල ඉහළයෑම

භාණ්ඩාගාර බිල්පත්හි ඵලදා අනුපාතික ඉහළ යෑමට වඩා අඩු වේගයකින් සිදුවිය. දේශීය ණය වෙළෙඳපොළ මත සහ පොලී අනුපාතික මත පීඩනය ලිහිල් කරනු වස්, රජය පෞද්ගලික නිකුතු සහ විකල්ප මූල්‍ය ප්‍රභවයන් කරා වැඩි වශයෙන් යොමු විය. වසර 2-5 පරිච්ඡේද කාලයක් සහිත භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ඵලදා අනුපාතික පදනම් අංක 200 - 380 අතර ප්‍රමාණයකින් ඉහළ ගිය අතර, එය 2006 වසර තුළ දී ඉහළ ගියේ පදනම් අංක 94 - 126 අතර ප්‍රමාණයකිනි. භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මිලදී ගැනීම අනේවාසිකයන්ට විවෘත කිරීම ද භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ඵලදා අනුපාතික ඉහළයෑමට පැවති පීඩනය අඩු කිරීමට උපකාරී විය.

ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ රජයේ සුරැකුම්පත් මත ඵලදා වක්‍රය ඉහළ යෑමට අනුරූපීව ද්විතියික වෙළෙඳපොළ රජයේ සුරැකුම්පත් මත ඵලදා වක්‍රය 2007 වසර තුළ ඉහළ ගිය ද, එහි තවදුරටත් දිගු අන්තයේ දී පහළට නැඹුරු වූ ස්වභාවය පැවතිණි. 2007 දී ද්විතියික වෙළෙඳපොළ ඵලදා වක්‍රය ඉහළට විතැන් විය. කෙසේ වුවද, එය දිගු අන්තයේ දී පහතට නැඹුරු

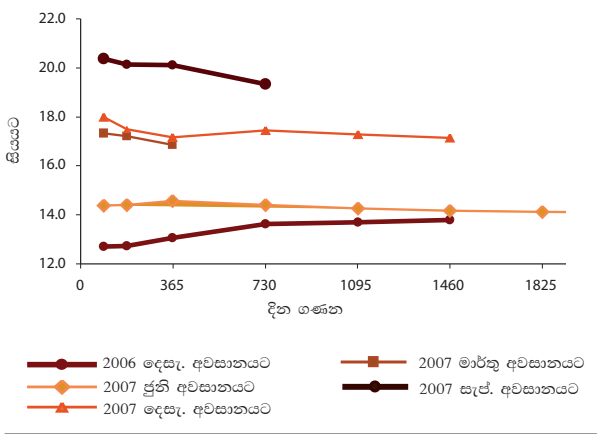
7.8 සංඛ්‍යා සටහන රජයේ සුරැකුම්පත් ඵලදා අනුපාතික සියයට

	2006 දෙසැම්බර් අවසානයට	2007 දෙසැම්බර් අවසානයට
ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ		
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්		
දින 91	12.76	21.30
දින 182	12.78	19.99
දින 364	12.96	19.96
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර		
වර්ෂ 2	12.92 (අ)	15.50 (ඇ)
වර්ෂ 3	12.16 (ආ)	15.99 (ඈ)
වර්ෂ 4	12.25 (ඈ)	14.32 (ඉ)
රුපියල් ණය	10.60	18.40
ද්විතියික වෙළෙඳපොළ		
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්		
දින 91	12.70	20.37
දින 182	12.73	20.13
දින 364	13.07	20.11
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර		
වර්ෂ 2	13.62	19.34
වර්ෂ 3	13.71	-
වර්ෂ 4	13.79	-

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(අ) වර්ෂ 1 1/2 භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා 2006 නොවැම්බර් මස පැවති අවසාන වෙන්දේසියේදී වූ ඵලදා අනුපාතිකය.
 (ආ) වර්ෂ 3 සහ වර්ෂ 4 භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා වන අවසාන වෙන්දේසිය පවත්වන ලද්දේ 2006 ඔක්තෝබර් මස අගදීය.
 (ඇ) වර්ෂ 2 භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා වන අවසාන වෙන්දේසිය පවත්වන ලද්දේ 2007 නොවැම්බර් මාසයේදීය.
 (ඈ) වර්ෂ 3 භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා වන අවසාන වෙන්දේසිය පවත්වන ලද්දේ 2007 ඔක්තෝබර් මස අගදීය.
 (ඉ) වර්ෂ 4 භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා වන අවසාන වෙන්දේසිය පවත්වන ලද්දේ 2007 අප්‍රේල් මස අගදීය.

7.7 රූප සටහන රජයේ සුරැකුම්පත් සඳහා ද්විතියික වෙළෙඳපොළ ඵලදා වක්‍රය

වූ හැඩයක් පෙන්වුම් කළේය. මෙයට හේතුවූයේ ඉහළ ඵලදා අනුපාතික බහුතරයක් දක්නට ලැබුණේ කෙටිකාලීන කල්පිරීම් සඳහා වීමයි. මෙයින් පිළිබිඹු වන්නේ කෙටිකාලයේ දී ඉහළ උද්ධමන අපේක්ෂාවන් හේතුවෙන් කෙටිකාලීන සුරැකුම්පත් සඳහා වැඩි වෙළෙඳපොළ වරණයක් පැවතීමයි.

සාංගමික ණය සුරැකුම්පත් මත ඵලද අනුපාතික

ඉහළ පොලී අනුපාතික වාතාවරණය සාංගමික වෙළෙඳපොළ ක්‍රියාකාරකම් තුළ ද පිළිබිඹු විය. ඒ අනුව, සාංගමික ණය සුරැකුම්පත් මත ඵලදා අනුපාතික 2007 වසර තුළ තවදුරටත් ඉහළ ගියේය. කෙටිකාලීන ණය උපකරණයක් ලෙස හැඳින්විය හැකි වාණිජ පත්‍රවලට අදාළ වූ පොලී අනුපාතික 2006 වසර තුළ සියයට 14.70-16.95 පරාසයක පැවති අතර, එය 2007 අග භාගයේ සියයට 17.50-31.49 අතර පරාසයක් දක්වා ඉහළ ගියේය. මහජන ණයකර නිකුතුව කිහිපයක්ම වසර තුළ සිදු කරන ලදී. විචල්‍ය අනුපාතික වශයෙන් හෝ ස්ථිර අනුපාතික වශයෙන් එම නිකුතුවලට අදාළ පොලී අනුපාතික සියයට 13.50 - 17.50 අතර පරාසයක පැවතිණ.

7.5 මුදල් ප්‍රතිපත්ති වර්ධනයන්, ගැටලු සහ ඉදිරි දැක්ම

අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල ලඟා කර ගත හැකි පරිදි නිවැරදි මුදල් ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීම සඳහා උපකාරී වන නිවැරදි සහ විශ්වාසදායී උද්ධමන මිනුමක් සඳහා පැවැති අවශ්‍යතාවය සලකා බලන විට, කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකය (CCPI) හා සැසඳීමේදී මිල ගණන්වල සමස්ත වර්ධනයන් වඩාත් හොඳින් පිළිබිඹු කරන නව පාරිභෝගික මිල දර්ශකයක් (CCPI-N) 2007 දී හඳුන්වාදීම සැලකිය යුතු වර්ධනයකි. පරිපාලනමය වශයෙන් මිල තීරණය කරනු ලබන භාණ්ඩ හා සේවාවල මිල ගණන් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග යන්ට ප්‍රතිචාර නොදක්වන බැවින්, එවැනි භාණ්ඩ හා සේවා ඉවත් කරනු ලැබූ මූලික උද්ධමන මිනුමක් ද මෙම සමස්ත උද්ධමන මිනුමට අමතරව ජනලේඛන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සකස් කරනු ලැබේ. ඒ අනුව, මෙම නව දර්ශකය හේතුවෙන් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග තුළින් මූලික උද්ධමනය මත ඇතිවන බලපෑම සාමාන්‍ය ජනතාවට වඩාත් හොඳින් තේරුම් ගැනීමට උපකාරී වනු ඇත. කෙසේ වුවත්, භාණ්ඩ පැසෙහි අඩංගු කොට ඇති භාණ්ඩ හා සේවා සමූහය මෙන්ම ඒවායේ බරතැබීම් ද පාරිභෝගිකයන්ගේ වියදම් රටාවෙහි වෙනස්වීම් සිදුවන ආකාරය සලකා බලා අවම වශයෙන් පස්වසරකට වරක්වත් සංශෝධනය කිරීම යෝග්‍ය වේ. නව කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකයේ පාදක වර්ෂය 2002 වන හෙයින් එවැනි සංශෝධනයක් ඉක්මණින් සිදුකිරීම අවශ්‍ය වේ.

මනා දැනුවත්කමකින් යුතුව මුදල් ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීම උදෙසා සපුරාලිය යුතු වැදගත් පියවරක් ලෙස, අත්හදා බැලීමේ පදනම මත 2007 වසර තුළ දී හඳුන්වා දුන් මාසික උද්ධමන අපේක්ෂා පිළිබඳ සමීක්ෂණය පෙන්වා දිය හැකිය. ආර්ථිකයේ විවිධ පාර්ශ්වකරුවන් විසින් අපේක්ෂා කරනු ලබන උද්ධමනය හා සත්‍ය උද්ධමනය අතර දැඩි සම්බන්ධතාවක් පවතින අතර, මෙම සමීක්ෂණයන් තුළින් ගෘහණයන් මෙන්ම ව්‍යාපාරිකයින් ඇතුළු ආර්ථික පාර්ශ්වකරුවන් රැසක් ආවරණය වන බැවින් අනාගතයෙහි ඇතිවිය හැකි උද්ධමනය පිළිබඳව යම් තක්සේරුවක් එමගින් ලබාගැනීමට මහ බැංකුවට හැකි වේ. අනාගත උද්ධමනය පිළිබඳව ඔවුන් සිය අදහස් දක්වන විට එය වඩාත් නිවැරදිව හා ප්‍රවේශම් සහිතව කළයුතු වීමේ වැදගත්කම පිළිබඳ අවබෝධය වර්ධනය කර මෙම සමීක්ෂණවල සඵලතාව වැඩිදියුණු කිරීමට අපේක්ෂිතය.

රටක උද්ධමනයෙන් සැලකිය යුතු කොටසක් බාහිර කම්පනයන් නිසා සිදුවන අවස්ථාවක මිල ස්ථායීතාව පවත්වාගැනීමට හැකිවන සේ මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම මහ බැංකුව විසින් මුහුණ පානු ලබන දැඩි අභියෝගයකි. මහ බැංකුව විසින් 2007 වසරේ දී “මුදල් හා මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රතිපත්ති පෙර දැක්ම” මගින් තම ප්‍රතිපත්ති ඉලක්කයන් හා උපාය මාර්ග ප්‍රකාශයට පත්කිරීම ආරම්භ කරන ලදී. මෙකී ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශය තුළින් නිවේදනය කෙරුණු පරිදි 2007 වර්ෂයට අදාළ මහ බැංකුවේ ඉල්ලුම් කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්තිය සඳහා පාදක කරගෙන තිබුණේ සියයට 7.5 ක අපේක්ෂිත ආර්ථික වර්ධන වේගයක් සහ සියයට 8.5 ක උද්ධමන මට්ටමකි. මෙම ප්‍රකාශය තුළින් වසර තුළ බනිජ තෙල් නොවන ප්‍රධාන පාරිභෝගික ආනයනයන්හි ජාත්‍යන්තර මිල ගණන්වල අඩුවීමක් ද අපේක්ෂා කළේය. වසර මුල දී ඉහළ තෙල් මිල ගණන් ප්‍රධාන අභියෝගයක් ලෙස හඳුනාගෙන තිබූ නමුත්, එකී කම්පනයේ ප්‍රමාණය අපේක්ෂිත තත්ත්වය ඉක්මවීය. 2007 වසර තුළ සත්‍ය උද්ධමනය ද.දේ.නි.යේ අවධමනකය අනුව සියයට 14 ක් වූ අතර, නව කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශක මිනුමට අනුව සියයට 15.8 ක් විය. ප්‍රකාශිත මුදල් සමස්ත ඉලක්කයන් බොහෝදුරට ලඟා කරගත් නමුත් 2007 වසර තුළ උද්ධමනය අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා වැඩිවීමට සාධක වූ කරුණු සම්බන්ධයෙන් විවරණයක් කිරීම වැදගත් වේ.

මුදල් සමස්තයන්හි ප්‍රසාරණය පුළුල් වශයෙන් ප්‍රකාශිත ඉලක්කයන් ඇතුළත පවතින ලෙස සීමාකිරීමට සමත් වූ දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග තුළින් ඉල්ලුම මගින් ජනිත වන උද්ධමනය සීමාකිරීමට හැකි විය. එනමුත්, ආහාර ද්‍රව්‍ය රැසක ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් පෙර නොදුටු විරූ ආකාරයෙන් ඉහළ යෑම, ඉහළ බනිජ තෙල් මිල ගණන් හේතුවෙන් දේශීය භාණ්ඩ හා

7
මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

7

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

සේවාවන්හි මිල ගණන් ඉහළ යාම, වැටුප් වැඩිවීමේ පීඩනය, ඉහළ උද්ධමන අපේක්ෂාවන් යනාදී අනෙකුත් සාධක කිහිපයකම බලපෑම හේතුවෙන් අපේක්ෂිත මට්ටම් වලට වඩා සියයට 6 කින් පමණ සමස්ත උද්ධමනය ඉහළ ගියේය.

බනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව මගින් ආනයනය කරන ලද බොරතෙල් ලීටරයක සාමාන්‍ය මිල 2007 වසර තුළ ඩොලර් 71.96 ක් වූ අතර, එය ජාත්‍යන්තර ආයතනවල ඇස්තමේන්තු මත පදනම්ව කරනු ලැබූ මුල් පුරෝකථිත මිල සියයට 10 කින් ඉක්මවා ගිය අගයක් විය. එසේම වසර තුළ සහල්, තිරිඟු සහ කිරි නිෂ්පාදිත යනාදී වෙළෙඳ ද්‍රව්‍යවල මිල ගණන් අඩුවීමක් මුල් ඇස්තමේන්තු තුළින් අපේක්ෂා කළත්, ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළේ එකී ද්‍රව්‍යවල මිල ගණන් සැලකිය යුතු අන්දමින් ඉහළ ගියේය.

මහ බැංකුව 2008 වසර සඳහා පුරෝකථනය කර ඇති උද්ධමනය සාක්ෂාත් කර ගැනීමට දරන ප්‍රයත්නයට ද තවදුරටත් බාහිර කම්පන මගින් දැඩි පීඩනයක් ඇති කරනු ඇත. 2008 ප්‍රතිපත්ති පෙර දැක්මේ ප්‍රකාශිත ආකාරයට වසරේ මුදල් වැඩසටහන සකස් කිරීමේ දී තෙල් බැරලයක සාමාන්‍ය මිල ඩොලර් 85 ක් ලෙස භාවිතා කර ඇති අතර, එය ඩොලර් 90 දක්වා වැඩි වුවහොත් වසර අවසාන උද්ධමනය පුරෝකථිත මට්ටමට වඩා ඉහළ යනු ඇත. 2008 මාර්තු මැද වන විට ඩොලර් 110 දක්වා ඉහළ ගිය තෙල් මිල සහ ඉහළ ගිය අත්‍යවශ්‍ය වෙළෙඳ ද්‍රව්‍යයන්හි ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් නොවෙනස්ව එම ඉහළ මට්ටම්වලම පැවතුනහොත් එය වර්තන ගිණුමේ හිඟය පුළුල් කිරීමට ද, ඒ තුළින් විනිමය අනුපාතිකය මත පීඩනයක් ඇති කිරීමට ද හේතු වනු ඇත. තවද, රජය විසින් ඉහළ ජාත්‍යන්තර මිල ගණන්වලට අනුරූපීව දේශීය මිල ගණන් ඉහළ නැංවීමේදී මෙන්ම සහනාධාර තුළින් දේශීය මිල ගණන් අඩු මට්ටමක පවත්වා ගැනීමේදී ද දේශීය උද්ධමනය මූලික ඇස්තමේන්තු ඉක්මවා ඉහළ යාමට එක ලෙස බලපෑම් කරයි. ඉහළ ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් පිළිබිඹු වන සේ දේශීය මිල ගණන් ඉහළ නැංවීම මගින් උද්ධමනයට ඇතිවන්නේ එක්වරක දී පමණක් ඇති වන බලපෑමකි. එහෙත්, එසේ කළ විට දේශීය මිල ගණන් ඉහළ යෑම සීමාකිරීම සඳහා

සහනාධාර දීමේ අවශ්‍යතාවක් ඇති නොවන බැවින් එම සහනාධාර මූල්‍යනය කිරීම සඳහා රජය විසින් ප්‍රසාරණාත්මක ණය ලබාගැනීමක් ද සිදු නොවන අතර, එය අනාගත උද්ධමනය සීමාකිරීම මත හිතකර බලපෑමක් ඇති කරයි. මේ නිසා ඉහළ ජාත්‍යන්තර මිල ගණන්වලට අනුරූපීව දේශීය මිල ගණන් සංශෝධනය කිරීම රටේ යහපත හා ඉල්ලුම සීමාකිරීමට ගතයුතු අත්‍යවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ගයකි. මේ ආකාරයටම, ඉහළ බනිජ තෙල් මිල ගණන් හේතුවෙන් සමාජයට ඇති වී තිබෙන දැඩි වියදම අවම කරලීම සඳහා සියලු පාර්ශ්වකරුවන් විසින් බනිජ තෙල් සහ විදුලිය පරිභෝජනය අවම කිරීම සඳහා ඒකාබද්ධ ක්‍රියාමාර්ග ගතයුතු අතර, අදාළ අමාත්‍යාංශ සහ බලධාරීන් විසින් සඵල දැනුවත් කිරීමේ වැඩපිළිවෙළවල් පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය වේ.

රජයේ ඉහළ අයවැය හිඟයන් මූල්‍යනය කිරීමට ඇති අවශ්‍යතාව මහ බැංකුව විසින් මුහුණපානු ලබන තවත් අභියෝගයකි. රජයේ අරමුදල් අවශ්‍යතා සඳහා දේශීය මූලාශ්‍රවලින් ණය ලබාගැනීම 2006 වසරට සාපේක්ෂව 2007 වර්ෂය තුළ අඩු මට්ටමකින් පවත්වාගෙන යාමට හැකි වූ අතර, මේ හේතුවෙන් 2007 වසර තුළ දී මුදල් ප්‍රතිපත්තිය එලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම පහසු විය. කෙසේ වුවද, රාජ්‍ය සංස්ථා විසින් ලබාගන්නා ලද ණය ඉහළ යාම ඉහළ මුදල් ප්‍රසාරණයට විශාල වශයෙන් දායක විය. රාජ්‍ය අංශයේ ණය එනම්, රජයට සහ රාජ්‍ය සංස්ථාවලට දෙනු ලබන ණය වසර ආරම්භයේ දී සැලසුම් කළ මට්ටම් ඉක්මවන අවස්ථාවලදී පෙර තීරණය කරගත් ඉලක්ක ඇතුළත මුදල් ප්‍රසාරණය පවත්වා ගැනීම අභියෝගාත්මක කාර්යයකි. මේ නිසා රාජ්‍ය අංශයේ මූල්‍යන අවශ්‍යතා සැලසුම් කළ මට්ටම්වලින් වෙනස් නොවී පවත්වාගෙන යාම මුදල් ප්‍රතිපත්තිය සාර්ථකව ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වේ. තවද, රජයේ මැදිකාලීන ප්‍රතිපත්ති රාමුවෙහි සැලසුම්කර ඇති පරිදි අයවැය හිඟය පවත්වාගෙන යාම මහ බැංකුවට ඉදිරි උද්ධමනය සහ උද්ධමන අපේක්ෂාවන් පාලනය කිරීම පහසු කරවනු ඇති අතර, එය මිල ස්ථායීතාව පවත්වාගෙන යාමට ද ඉවහල් වනු ඇත.

2007 වසර දෙසැම්බර් මස, ලෝක ආහාර හා කෘෂිකර්ම සංවිධානය (Food and Agricultural Organization) විසින් සකස් කරන ලද ලෝක ආහාර මිල දර්ශකය ලක්ෂ්‍යමය පදනම මත සියයට 40 කට වඩා ඉහළ ප්‍රතිශතයකින් වැඩිවෙමින් දර්ශක අංක 184 ක් කරා ළඟා වූ අතර මෙය 1990 වසරේ මෙම දර්ශකය සකස් කිරීම ආරම්භ කිරීමෙන් පසු වාර්තා වූ ඉහළම දර්ශක අගය වේ. 2007 වසරේදී සීනි හැර සියලුම ප්‍රධාන ආහාර වර්ගවල ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් සැලකිය යුතු අන්දමින් ඉහළ ගියේය. 2008 ජනවාරි වනවිට ඉහත දර්ශකය දර්ශක අංක 200 මට්ටමට ළඟාවෙමින් ශීඝ්‍ර ලෙස ඉහළ ගියේය. මෙම ඉහළ යාමට තුඩු දුන් ප්‍රධාන සාධක වූයේ ජෛව ඉන්ධන නිෂ්පාදනයට විශාල වශයෙන් යොදා ගැනෙන රළු ධාන්‍ය ප්‍රභේද හා එලවළු තෙල් මිල ගණන් ඉහළ යාමයි. උදාහරණයක් ලෙස ජාත්‍යන්තර තිරිඟු පිටි මිල ගණන් 2008 ජනවාරි මසදී ඊට පෙර වසරට වඩා සියයට 83 කින් වැඩිවීම දැක්විය හැකිය.

අඩුවෙමින් පවතින ආහාර තොග හා ජෛව ඉන්ධන නිෂ්පාදනයට යොදා ගැනෙන ධාන්‍ය සඳහා පවත්නා අධික දැඩි ඉල්ලුම ඇතුළු සාධක රාශියක් ආහාර මිල අධික ලෙස ඉහළ යාමට හේතු විය. එක්සත් ජනපද කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවට අනුව, 2007/ 2008 අස්වනු වර්ෂය අවසානයේ දී පුරෝකථනය කරන ලද එක්සත් ජනපද තිරිඟු පිටි සංචිත තොගය වසර 60 කින් වාර්තා වූ අඩුම අගය වනු ඇත. නිෂ්පාදනය වැඩි වී තිබියදීත්, මෙසේ තොග පහළ යාමට හේතු වී ඇත්තේ දේශීය මෙන් ආනයනික ඉල්ලුමට ද ඉතා ශීඝ්‍ර ලෙස ඉහළ යාමයි. එක්සත් ජනපදය ලෝකයේ විශාලතම තිරිඟු අපනයනකරු වන බැවින්, මේ කරුණ තනිව ගත් විට පවා මිල ගණන් කෙරෙහි ඇතිවන්නේ විශාල බලපෑමකි.

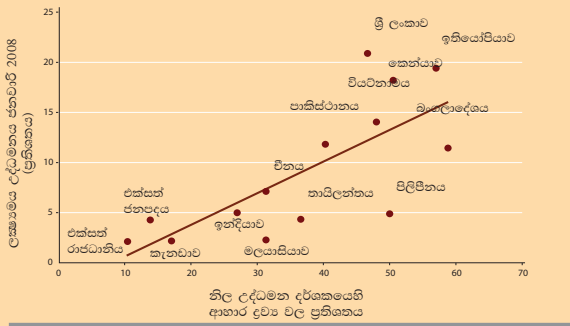
ධාන්‍ය නිෂ්පාදනයෙන් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් ජෛව ඉන්ධන නිෂ්පාදනය සඳහා යොමුවීම සංචිත තොගයේ අඩුවීමට ප්‍රධාන හේතුවක් වූ අතර මෙය

මිල ඉහළ යාමට මුල් විය. ඇතැම් ආහාර ද්‍රව්‍ය ඉන්ධන ප්‍රචණ්ඩතාව ආහාර නිෂ්පාදන සඳහා ඇති ඉල්ලුම් ව්‍යුහය සැලකිය යුතු ලෙස වෙනස් කළ හැකි කරුණක් වේ. මීට අමතරව, ආසියානු රටවල ආදායම් මට්ටමෙහි වර්ධනය සමග මස් හා කිරි ආහාර සඳහා ඉල්ලුම වැඩිවීම ඉහළ ආහාර මිල ගණන්වලට හේතු වී ඇත. කුකුල් මස් කිලෝ ග්‍රෑමයක් නිෂ්පාදනය සඳහා සත්ව ආහාර කිලෝ ග්‍රෑම් 2 ක් පමණ අවශ්‍ය වන අතර, උෟරු මස් හා හරක් මස් සඳහා එම අනුපාතයන් පිළිවෙලින් 4:1 ක් සහ 7:1 ක් වේ.

ඉහළ ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් ජීවන වියදම කෙරෙහි සෘජු ලෙස මෙන්ම ආහාර නොවන පාරිභෝගික ද්‍රව්‍ය මිල ගණන් කෙරෙහි ඇතිකළ හැකි බලපෑම තුළින් වකු ලෙස ද බලපෑමක් ඇති කරයි. ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් දේශීය මිල ගණන් තුළ පිළිබිඹු වීම, කරුණු කිහිපයක් මත රටින් රටට වෙනස් වේ. යම් රටක් තම ආහාර පරිභෝජනයෙන් දේශීය නිෂ්පාදනයට සාපේක්ෂව වඩා විශාල කොටසක් ආනයනය කරන්නේ නම් එම රටෙහි දේශීය මිල ගණන් කෙරෙහි ජාත්‍යන්තර මිල ගණන්වල බලපෑම සාමාන්‍යයෙන් වැඩිය. මීට අමතරව, දේශීය මිල ගණන් කෙරෙහි විදේශ විනිමය ප්‍රතිපත්ති, තීරු බදු ව්‍යුහ හා රජයේ සහනාධාර බලපෑමක් කරයි. එමෙන්ම, සිල්ලර හා තොග මිල අතර වෙනස මෙන්ම ප්‍රවාහන ගාස්තු ද මේ කෙරෙහි බලපායි. උදාහරණයක් ලෙස, දියුණු ආර්ථිකවල ආහාර ද්‍රව්‍යයන්ගේ සිල්ලර මිල ගණන් වලින් වඩා වැඩි ප්‍රමාණයකට ශ්‍රම පිරිවැය හේතුවන නමුත්, දියුණු වෙමින් පවතින රටවල මිල ගණන් තුළ ශ්‍රම පිරිවැයෙහි දායකත්වය අමුද්‍රව්‍ය පිරිවැයෙහි දායකත්වයට සාපේක්ෂව අඩු අගයක් ගනී. මේ නිසා, දියුණු වෙමින් පවතින රටවලට බාහිර කම්පනයක බලපෑම වැඩි වශයෙන් දැනේ.

දියුණු වෙමින් පවත්නා රටවල් බොහොමයක මුළු පරිභෝජන වියදමෙන් විශාල කොටසක් ආහාර සඳහා වැය වේ. උදාහරණයක් ලෙස, පරිභෝජන පැසෙහි ආහාර සඳහා වන බර ඉතියෝපියාවේ සියයට 57 ක් වන අතර, එය චීනයේ සියයට 31 ක් ද, එක්සත් ජනපදයේ සියයට 10 ක් ද වේ. නව කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකයට අනුව, ශ්‍රී ලංකාවේ පරිභෝජන පැසෙහි ආහාර සඳහා සියයට 47 ක බරක් පවතී. ආහාර උද්ධමනයේ මුල් වටයේ සෘජු බලපෑමට අඩු ආදායම් ලාභී රටවල් වඩාත් නිරාවරණය වී ඇති බව පැහැදිලිය. මතුපිට උද්ධමනය කෙරෙහි වක්‍රාකාර ලෙසින් ද, ආහාර මිල ගණන් බලපෑම් කරන අතර මෙය ආහාර නොවන ද්‍රව්‍යවල මිල ගණන් වැඩි වීම තුළින් සිදු වේ. උදාහරණයක් ලෙස ඉහළ ආහාර මිල ගණන්වලට ප්‍රතිචාරාත්මක ලෙස වැටුප් වැඩිවීම තුළින් ආහාර මිල ගණන් නැවත වටයකින් වැඩි විය හැකිය. විශේෂයෙන්ම කුටුම්භවල වියදමෙන් විශාල කොටසක්

වි.ස. 17.1 උද්ධමනය කෙරෙහි ආහාර මිල ගණන්වල රූප සටහන

7 මුදල් ප්‍රතිපත්තිය, මුදල්, ණය සහ පොලී අනුපාතික

ආහාර සඳහා වැය කරන දිළිඳු රටවල මෙය පැහැදිලිව දැක ගත හැකිය.

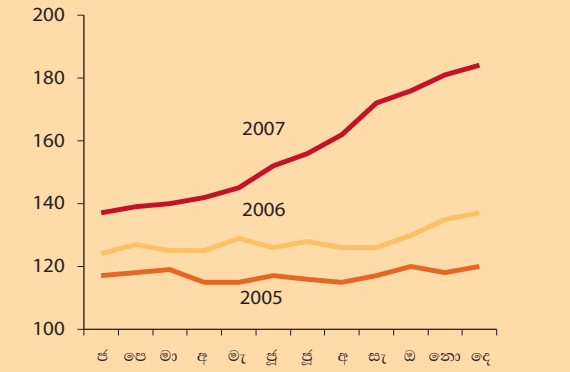
ශ්‍රී ලංකාවේ, වත්මන් උද්ධමනයෙන් සැලකිය යුතු කොටසක් අන්තර්ජාතික මිල ගණන් ඉහළයාම නිසා මිල මට්ටමේ එක් වරකට සිදුවන ඉහළ යාම හේතුකොටගෙන සිදුවී ඇත. ඉහළ ආහාර මිල ගණන් නිසා සාමාන්‍ය පුද්ගලයකුගේ ක්‍රය ශක්තිය පිරිහී ඇති නමුත් ජනගහනයේ විවිධ කොටස් කෙරෙහි එහි බලපෑම විවිධාකාර වේ. එක් අතකට, ඉහළ උද්ධමනය, සමාජයේ වෙසෙන ඉහළ ආදායම් ලබන සමාජ ස්ථරවලට වාසිදායක වන ලෙස ආර්ථික සම්පත් නැවත ස්ථානගත කිරීමට හේතු වේ. ඒ අතරම ආහාර ද්‍රව්‍යයන්ගේ සංසන්දනාත්මක මිල ගණන්වල වැඩිවීම, කෘෂිකාර්මික අංශයේ නිරතවූවන්ගේ ආදායම ඉහළ නංවන අතර, අනෙකුත් අංශ කෙරෙහි අවාසිදායක බලපෑමක් කරයි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, වත්මන් ඉහළ ආහාර මිල ගණන්වල බලපෑම ප්‍රධාන ලෙස නිෂ්පාදන හා සේවා අංශයේ සේවයෙහි නිරත නාගරික දිළිඳු ජනතාවට දැනෙන අතර, පළාත්බද දිළිඳු ජන කොටස් වෙත වැඩිවන කෘෂි ආදායම තුළින් යම් යහපත් බලපෑමක් ද ඇති වේ. ඉහළ උද්ධමනයේ බොහෝ අයහපත් බලපෑම් තිබුණද, ප්‍රාදේශීය විෂමතා අවම කිරීමට එය යම්තාක් දුරකට උපකාරී වේ.

ඉහළ ආහාර මිල ගණන්වලට මුහුණ පෑම සඳහා විවිධ රටවල් තම රටවල එයින් වඩාත්ම පීඩාවට පත්වන ජන කොටස්වලට එම තත්ත්වයට සාර්ථක ලෙස මුහුණ දීමට හැකිවන ලෙස ඔවුනොවුන්ට ආවේනික උපාය මාර්ග අනුගමනය කර ඇත. එවැනි ක්‍රියා මාර්ග අතර නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීමේ සැලසුම් (මලයාසියාව), ආනයන තීරු බදු ඉවත් කිරීම හා අඩු කිරීම (ඉන්දුනීසියාව, මොන්ගෝලියාව, මොරොක්කෝව, තුර්කිය), අපනයන තහංචි, බදු හා සීමා (ඉන්දියාව, පකිස්ථානය, වියට්නාමය, සර්බියාව, යුක්රේනය, සැම්බියාව), සෘජු සහනාධාර හා මිල පාලනය කිරීම් (චීනය, ඉන්දියාව, රුසියාව, ආර්ජන්ටිනාව, මොරොක්කෝව, ඊජිප්තුව, මෙක්සිකෝව, ජෝර්ජියාව,

සිම්බාබ්වේ, බෙනින්, සෙනගාලය) ඇතුළත් විය. ශ්‍රී ලංකාව විසින් අනුගමනය කරන ලද උපාය මාර්ග වූයේ, සෘජු සහනාධාර ලබා නොදෙමින් දේශීය මිල ගණන් ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් අනුව සකස්වීමට ඉඩ දීම, කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදනය ඉහළ දැමීමේ සැලසුම් ආනයන බදු අඩු කිරීම හා තෝරාගත් කොටස් වෙත යොමු වූ සහනාධාර වේ. මේ නිසා, ශ්‍රී ලංකාවේ වත්මන් උද්ධමනය තුළින් බාහිර කම්පන සැබෑ ලෙස පිළිබිඹු වන අතර වෙනත් රටවල මෙය සෘජු සහනාධාර හා මිල පාලනය තුළින් සැලකිය යුතු ලෙස යටපත් කරනු ලැබ තිබේ.

සහනාධාර හා මිල පාලනය තුළින් දේශීය මිල ගණන් ආරක්ෂා කිරීමේ උපාය මාර්ගය බොහෝ මතභේදයට තුඩු දුන්නකි. රජය විසින් තෝරාගත් ආහාර ද්‍රව්‍ය සඳහා ලබාදෙන සහනාධාර උද්ධමනාත්මක මූලාශ්‍ර උපයෝගී කර ගෙන පියවීමේ අවසාන ප්‍රතිඵලය වනුයේ සමස්ත මිල මට්ටමෙහි ඉහළ යාමයි. අවශ්‍ය සම්පත් බැංකු නොවන අංශයෙන් සපයා ගැනීමෙන් ආයෝජන සඳහා ඇති අරමුදල් සීමා වන අතර මෙය අනාගත ආර්ථික වර්ධනය කෙරෙහි අහිතකර ලෙස බලපායි. තවද සහනාධාරවල ප්‍රතිලාභ වඩාත් භුක්ති විඳින්නේ වැඩි වශයෙන් පරිභෝජනය කරන ඉහළ ආදායම් ලබන සමාජ ස්ථර මිස දිළිඳු ජන කොටස් නොවේ. මිල පාලනය තුළින් රට තුළ ආහාර හිඟයක් ඇතිවිය හැකිය. අපනයන තහංචි මගින් කෙටිකාලීනව දේශීය මිල ගණන් පහළ මට්ටමක පවත්වාගෙන යාමට හැකි වුවද, එමගින් මෙම ප්‍රශ්නයට ඇති දිගු කාලීන විසඳුම වන නිෂ්පාදනය දිරි ගැන්වීම සිදු නොවනු ඇත. මෙම කරුණු අනුව තෝරාගත් කොටස් වෙත යොමු වූ සහනාධාර හැරුණු විට ඉතාමත් සුදුසු දිගුකාලීන ක්‍රියා මාර්ගය වනුයේ ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් අනුව දේශීය මිල ගණන් ද සකස්වීමට ඉඩ සැලසීමයි. කෙසේ වුවද, මෙම ප්‍රතිපත්තිය දේශපාලනික වශයෙන් සංවේදී ප්‍රශ්නයක් වන එක් වරකට සිදුවන මිල මට්ටමේ වෙනස්වීම මගින් ජීවන වියදම ඉහළ යාමට හේතුවන නමුත්, මෙය දිගුකාලීනව පවත්නා අඛණ්ඩ උද්ධමනකාරී තත්ත්වයකට වඩා යහපත් වේ.

වි.ස. 17.2 ලෝක ආහාර මිල දර්ශකය (1998-2000 = 100) රූප සටහන

වි.ස. 17.3 නව කො.පා.මි.ද. ආහාර මිල දර්ශකය (2002 = 100) රූප සටහන

